

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 96. vuosikerta 23.4.2020

4 | 20

Pekingin-
kirjeenvaihtajana
Lappeenrannassa
s. 6

Näin kaivat
skuupin
tietokannasta
s. 26

Miksi trollaus
menee läpi
uutisena?
s. 28

Uutistoimittaja Raisa
Korkin koronakiire
pysähtyi pakkolomaan. **14**

KUVA: ANNA AUTIO

s.42

Margit
Alasalmi on
äänessä, kun
Suomi herää.

Valaisija luo
ukkosen
keskelle
poutapäivää.

s.12

Miten menee
kotikonttorilla?
Journalistit
kertovat.

s.22

Maria Pettersson ● Twitter: mariapetterssOn
maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Lomauttaminen koronakiireen keskellä on moraalitonta, mahdollisesti jopa laitonta

Huippukiireisen koronakevään katkaisi monessa toimituksessa ällistytävä ilmoitus: journalisteja aiotaan lomauttaa. Kenen työ tässä tilanteessa on tarpeetonta? Mikä kirjaimellisesti elintärkeä uutinen jätetään kirjoittamatta?

Lomauttamista helpotettiin viime kuussa poikkeuslainsäädännöllä. Monet mediayhtiöt riensivät ilmoittamaan lomautuksista. Pelin avasi erittäin kannattava ja suuria voittoja tekevä *Turun Sanomat*.

Mediayhtiöiden lomautusaikeissa on paljon moraalitonta ja mahdollisesti myös laitonta.

NÄYTTÄÄ SILTÄ, että moni yritys on ilmoittanut lomautuksista ja käynyt yt-neuvottelut "varmuuden vuoksi". Asiassa on ainakin kaksi ongelmaa.

Ensinnäkin lomautuksista ei voi vain ilmoittaa. Ensin pitää käydä yt-neuvottelut, joiden aikana on aidosti neuvoteltava ja käytävä läpi vaihtoehdot. Jos työnantaja on jo ilmoittanut,

että lomautukset tulevat, ei yt-prosessi ole aito. Se saattaa olla jopa laitonta.

Toisekseen "varmuuden vuoksi" lomauttaminen on moraalisesti kestävämpi ja mahdollisesti myös laitonta. Ihmisiä saa lomauttaa kahdesta syystä: tuotannollisista (ei ole enää töitä) tai taloudellisista (ei ole enää rahaa).

Tuotannollisia syitä ei tässä tilanteessa ole. Päinvastoin moni uutistoimittaja paiskii nyt töitä kovemmin kuin koskaan ennen urallaan.

Taloudelliset syyt voivat olla aitoja. Jos lehden ilmoittelu loppui kokonaan, kassa valahti miinukselle ja puskuria tai muuta vaihtoehtoa ei ole, ratkaisu on ikävä mutta tarpeellinen. Monissa lomautuksista ilmoittaneissa lehdissä näin ei kuitenkaan ole.

Ihmisiä ei saa lomauttaa vain, jotta firma tekisi paremman tuloksen. Jos tulos on menossa miinukselle, lomautus on ok. Jos se pysyy plussalla, firma ei voi lomauttaa ihmisiä saadakseen tuloksen enemmän plussalle.

KUVA: RICHARD NORDGREN

s.30

Stockholm tacklar
virusepidemin annorlunda.
HBL:s Richard Nordgren
förklarar varför.

Ihmisiä ei saa lomauttaa vain, jotta firma tekisi paremman tuloksen.

Työntekijöiden ja eritoten luottamusmiesten pitää nyt olla tarkkana. Työnantajalta kannattaa vaatia talouslukuja viikoittain ja olla erityisen tarkka sitten, kun koronatilanne menee ohi.

Firmat ovat ilmoittaneet, että lomautukset toteutetaan loppuvuoden aikana. Jos myynti jälleen heinäkuussa vetää, on lomautuksen syy poistunut eikä ihmistä todennäköisesti saa lomauttaa.

Liitto auttaa pohtimaan, onko oma lomautus oikeutettu. *Journalistin* nettisivujen päivittyvässä jutussa listataan lomautuksista ilmoittaneet yritykset ja käydään läpi niiden taloustilanne.

JOTKIN YRITYKSET ovat ilmoittaneet peräjälkeen sekä henkilökunnan lomautuksista että jätti-osinkojen jakamisesta. Perusteluna on, että osingot maksetaan viime vuoden perusteella. Perustelu ontuu.

Jos puskuria on, vastuullinen omistaja ei lomauta henkilökuntaa. Se ei myöskään kuppaa

rahoja osinkoihin, kun kriisin tai sen aiheuttaman taloudellisen notkahduksen kestosta ei ole mitään tietoa.

Viestintäministeri **Timo Harakka** (sd.) ilmoitti viime viikolla, että Suomi selvittää, voisiko valtio tukea mediaa kriisissä. Muut Pohjoismaat ovat jo jakaneet tukea kymmeniä miljoonia euroja. Tuki on erittäin tervetullutta tilanteessa, jossa kansalaiset tarvitsevat oikeaa, tuoretta tietoa ja korona kurittaa mediaa eli tiedon välittäjiä. Myös ministeri oli *Journalistin* haastattelussa sitä mieltä, että olisi vaikea perustella tuen myöntämistä yrityksille, jotka sekä lomauttavat että maksavat roimia osinkoja.

Journalistit tekevät stressaavassa ja vaikeassa tilanteessa tärkeää ja vastuullista työtä. On kohutuutonta, että jotkut työnantajat lisäävät stressiä ja vaikeuttavat työtä entisestään. Nyt työnantajan on oikea aika pitää työntekijästä erityisen hyvää huolta. Ja journalistit – pitäkää huolta itsestänne ja kollegoistanne. Olette tärkeitä. ●

KUVA: MANU MARTTINEN

"Den oberoende journalistiken är utsatt för en prövning av sällan skådat slag."

Mikaela Löf

s.33

Kannen/Takakannen kuva: Jussi Vierimaa ja Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 96. vuosikerta
23.4.2020

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSSEKRETERARE
Marja Honkonen 050 379 9108
Manu Marttinen (kirjoitusvapaalla)

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Manu Haapalainen 050 501 0716
Tommy Pohjola 050 300 3510
Nina Erho (työkierrossa)

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 5 / 2020
ILMESTYY 28.5., AINEISTO 20.5.

ILMOITUSMYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Suomalaiset lehdet käyttävät liian vähän kuvitusta, kirjoittaa päätoimittaja **Henna Hietamäki**

Henna Hietamäki, teksti ● Aapo Huhta, kuva

HENNA HIETAMÄKI

- 34-vuotias Kuvittaja-lehden päätoimittaja ja vapaa kirjoittaja.
- Yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopiston tiedotusopin laitoksesta.
- Kirjoittanut muun muassa Imageen, Ylioppilaslehteen, Annaan, Trendiin, Oliviaan, Voimaan ja Teostoryyn.
- Työskentelee myös muusikkona yhtyeissä Cats of Transnistria ja Henna & Houreet.

Jossain *The New York Times*issa näkee enemmän suomalaisia kuvituksia kuin *Helsingin Sanomissa*”, tuhahti tuttu kuvittaja.

Väite oli hieman liioiteltu – ilmestyyhän valtakuntamme suurimmassa sanomalehdessä kuitenkin vähintään joka sunnuntai **Matti Pikkujämsän** hieno kuvitus – mutta ei kovin kaukana totuudesta. Journalistista kuvitusta käytetään suomalaisessa lehdistössä liian vähän.

Edellä mainittu vertailukohta sen sijaan tunnetaan laatujournalismin lisäksi myös runsaasta ja laadukkaasta kuvitusten käytöstä. Sivuille on löytänyt tiensä myös useampi suomalainen tekijä.

OLEN TOIMITTANUT viime vuodet kuvittajien ammatillisen järjestön julkaisemaa *Kuvittaja*-lehteä ja päässyt tutustumaan työni kautta alaan ja sen ammattilaisiin. Journalistista kuvitusta tekeviä työllistävät erityisesti kotimaiset asiakaslehdet ja muut yritysten ja järjestöjen julkaisut.

Pitkään alalla olleet muistelevat kaihoisasti, kuinka merkittäviä työllistäjiä uutislehdet ovat aikoinaan olleet, mutta ajan myötä tilanne on muuttunut. Lehtikuvituksia käytetään vähemmän, minkä lisäksi palkkiot ovat pudonneet ja avustajasopimukset huonontuneet.

Kuvittajien kesken nostetaan silloin tällöin esiin mediassa nähtyjä noloimpia korvikkeita ammattilaisten kuvituksille. Erilaisia piirrosmaisia filtereitä valokuvien päällä, outoja kollaaseja kuvapankkikuvista, valokuvia taideteoksista ilman tietoa niiden alkuperäisistä tekijöistä.

Tilanne on ikävä paitsi kuvittajien ammattiryhmälle, myös toimittajille ja lukijoille.

Useimmille kirjoittajille ei ole samantekevää, millaisia kuvia jutun yhteydessä käytetään. Useimmiten toimittaja ei kuitenkaan voi itse asiaan vaikuttaa.

Joskus journalistinen vaivannäkö on palkittu lätkäisemällä tekstin viereen kuvapankista kaivettu kuva, joka on saanut kokonaisuuden näyttämään ammattitaidottomalta ja ollut pahimmassa tapauksessa ristiriidassa tekstin sisällön kanssa. Harmittomampaa, mutta hyvin tyypillistä on käyttää valokuvia asiantuntijoista myös silloin, kun artikkeliin sopisi paremmin aihetta ilmentävä kuvitus.

Onnistumisiakin toki on. Esimerkiksi *Image* käyttää kuvituksia monipuolisesti. Lähiaikoina myös *Suomen Kuvalehti* on ilahduttanut panostamalla laadukkaisiin editoriaalikuviin. Tämä ei kuitenkaan riitä.

LEHTIKUVITUS EI OLE pelkkä koriste. Sen avulla voi kiinnittää huomion olennaiseen ja jäsentää tietoa nopeasti hahmotettavassa muodossa. Kuvitus voi myös kommentoida tekstiä ja tuoda siihen uusia näkökulmia.

Netin uutisvirrassa kuvituksilla on merkittävä rooli huomion kiinnittäjinä. Digitaalisten alustojen mahdollistamat liikkuvat kuvitukset, yleensä simpellit gif-animaatiot, ovat kansainvälisesti nouseva trendi.

Ammattilaisten kuvitukset tuovat uskottavuutta koko julkaisulle ja vahvistavat mielikuvaa sen korkeasta laadusta. Taiteellisesti korkeatasoinen kuvamateriaali nostaa kokonaisuuden uudelle tasolle.

Ei kannata vähätellä kauneuden merkitystä kuluttajalle. Kun kuvavalinnat tuottavat visuaalista mielihyvää, lukija on todennäköisemmin halukas viettämään julkaisun kanssa aikaa myös tulevaisuudessa. ●

Korona karkotti kirjeenvaihtajia kotimaahan. Osa päätti jäädä asemapaikkoihinsa.

Tommy Pohjola, teksti ● Arttu Muukkonen ja Grigory Vorobjov, kuvat

3,13

Karjalaista kustantava PunaMusta Media jakaa omistajilleen 3,13 miljoonan euroa osinkoa. Samaan aikaan se päätti lomauttaa kaikki työntekijänsä tänä vuonna enintään 90 päiväksi koronakriisin vuoksi. Lue lisää: journalisti.fi

Tekniikan Maailma ilmoitti alentavansa freelancerien palkkioita jopa 15 prosenttia. Päätoimittaja **Reijo Ruokanen** lupaa alennuksen jatkuvan vain poikkeustilan ajan. Lue lisää: journalisti.fi

Koronaviruksen aiheuttama poikkeustila vaikeuttaa myös ulkomaan uutisten tekemistä. Moni tiedotusväline on kutsunut kirjeenvaihtajansa kotiin.

Helsingin Sanomien Pekingin-kirjeenvaihtaja **Katriina Pajari** soittaa Kiinaan lapsuudenkodistaan Lappeenrannasta. Hänellä on haastattelupäivänä 8. huhtikuuta työn alla kolme juttua: miten Wuhanin kaupunki on palaamassa arkeen, kuinka paljon kaupungissa on polttohaudattu virukseen kuolleita ja miten ulkomaalaiskammo näkyy pandemialta suojautuvassa Pekingissä.

Normaalisti tavattaisiin ihmisiä. Nyt haastatellaan etänä. Aikaeroa on useita tunteja.

Pajarin työpäivä onkin alkanut kello 6.30. Silloin kello on 11.30 Kiinassa.

”Se auttaa, että *Hesarilla* on paikallinen avustaja Pekingissä. Yhteistyö hänen kanssaan toimii. Teemme haastatteluja yhdessä. Minulla on nyt selvästi enemmän töitä, jotka liittyvät juttujen valmisteluun”, Pajari sanoo.

Pajari on työskennellyt Aasiassa kolme vuotta. Ne ovat kuluneet nopeasti, kevät Suomessa hitaasti.

Pajari palasi Suomeen helmikuun lopussa. Kirjeenvaihtajuus päättyi elokuussa. Tulevaisuudesta ei oikein ole tietoa.

”Minun ja perheeni koti on Kiinassa. Tuntuu oudolta olla täällä toisten nurkissa. Haluamme kotiin, mutta auttaa, että omassa päässään ymmärtää kriisin olevan pitkäkestoinen.”

Pajari palasi Suomeen, kun kotitoimituksessa päätettiin, ettei Peking ole turvallinen. Pajari työskenteli muutaman viikon Hongkongista ennen paluutaan. Tällä hetkellä Pekingiin ei edes pääse.

”Suomessa ollessa olen ymmärtänyt entistäkin kirkkaammin sen, kuinka tärkeää ulkomaantoimittajan on olla asemapaikassaan ja tavata ihmisiä ja nähdä paikkoja omin silmin. Siinä saa luotua syvyyttä, joka näkyy jutuissa.”

HELSINGIN SANOMILLA on ulkomailla seitsemän kirjeenvaihtajaa ja joukko avustajia. Vakituksista kirjeenvaihtajista kuusi työskentelee nyt väliaikaisesti kotimaassa. Samoin osa avustajista on tullut Suomeen koronaevakkoon.

Hesarilla ei ole ehdotonta linjausta siitä, että kaikkien olisi palattava Suomeen. Päätökset on tehty yhdessä toimittajien kanssa. Niihin ovat vaikuttaneet erityisesti turvallisuustekijät sekä arvio siitä, millaiset työskentelyedellytykset asema- maassa on koronarajoitusten aikana.

Lehden ulkomaantoimituksen esimies **Virve**

Kähkönen kertoo, että ulkomailla edelleen työskenteleville avustajille, kuvaajille ja ”fiksereille” on annettu samat turvallisuusohjeet kuin kaikille *HS:n* toimittajille.

Liikkuminen on monessa asemamaassa tällä hetkellä vähintäänkin yhtä rajoitettua kuin Suomessa. *HS:n* Suomeen palanneet kirjeenvaihtajat hyödyntävät verkostojaan ja erityisosaamistaan ahkerasti myös etänä, mutta kun ihmisiä ei pääse tapaamaan kasvokkain, on esimerkiksi havainnollisten reportaasien ja kuvajournalismin tekeminen haastavampaa.

”Suomessa ollessa olen ymmärtänyt entistäkin kirkkaammin sen, kuinka tärkeää ulkomaantoimittajan on olla asemapaikassaan ja tavata ihmisiä ja nähdä paikkoja omin silmin.”

Katriina Pajari, *Helsingin Sanomien* Pekingin-kirjeenvaihtaja

”Miten tehdään mieleenpainuvaa ulkomaanjournalismia työpöydän äärestä? Tekemisen tavoissa on opittavaa varmaan ihan kaikille toimittajille”, Kähkönen sanoo.

ULKOMINISTERIÖN MUKAAN Pietarista ja Moskovasta raportoi Suomeen kymmenkunta toimittajaa.

Ylen kirjeenvaihtaja **Erkka Mikkonen** päätti jäädä Moskovaan.

”Toistaiseksi olen täällä. Päätös, jos sellaista kohdallani edes oli, oli helppo. Olen ollut viimeiset noin kymmenen vuotta Suomesta poissa, joten tuntui luonnolliselta jatkaa Moskovassa”, Mikkonen sanoo.

Venäjällä astuivat maaliskuun lopussa voimaan tiukat liikkumista rajoittavat säännökset.

”Ruokakaupassa ja apteekissa saa käydä ja lemmikkiä ulkoiluttaa. Roskat voi viedä ulos. Ulkomaista toimittajaa ei täällä lasketa välttämättömiä töitä tekevien joukkoon.”

Mikkonen asuu Ylen kirjeenvaihtajileen vuokraamassa asunnossa. Toimitus

”Puolustan kyllä loppuun saakka omistajan oikeutta saada se tietty pieni tuotto sille pääomalle, jolla tätä liiketoimintaa ylläpidetään.”

Keskisuomalaisen toimitusjohtaja Vesa-Pekka Kangaskorpi Journalistin haastattelussa 27. maaliskuuta media-yhtiöiden osingonjaosta yt-neuvottelujen alla.

Miten saada etätö sujumaan, vaikka kotona olisi kaaos ja tuloksista stressi? Kokosimme täsmävinkit journalistiseen työhön: **journalisti.fi**

KUVA: GRIGORY VOROBJOV

Ylen kirjeenvaihtaja Erkki Mikkonen jatkaa raportointiaan Moskovasta. Venäjän pääkaupungissa journalistien työtä rajoitetaan enemmän kuin Suomessa.

on samassa rakennuksessa, joten siinä mielessä hänen työmatkansa on helppo.

"Seuraan mediaa, kirjoitan analyyseja ja teen myös suoria lähetyksiä Suomeen."

Kirjeenvaihtaja syventää kansainvälisten uutistoimistojen tarjontaa. Ulkomaan tapahtumien seuraaminen on edelleen tärkeää.

"Varsinkin sellaisten maiden, joiden kanssa Suomella on tiiviit yhteydet. Venäjä on naapurimme."

SVENSKA YLEN Eurooppa-kirjeenvaihtajan **Rikhard Husun** työhön sisältyy tavallisesti paljon matkustamista. Brysselissäkin riittää nyt raportointia, kun europarlamentaarikot päättävät esimerkiksi koronaan liittyvistä rahavirroista. Esimerkiksi maaliskuussa EU vapautti 7,5 miljardia euroa hätärahoitusta talouden korjaamiseen.

Poikkeusolot tuovat päätöksentekoon nopeutta, jota toimittajien on syytä seurata.

"Kaikki yhteydenpito poliittikkoihin ja ulkomaisiin työtovereihin tapahtuu etänä. Se harmittaa. Täällä ollaan kuitenkin tapaamassa ihmisiä ja luomassa kontakteja", Husu sanoo.

Ylellä on kaikkiaan seitsemän kirjeenvaihtajaa ja toistakymmentä vakituista avustajaa eri puolilla maailmaa. Ylen Yhdysvaltain-kirjeenvaihtajista

Paula Vilén palaa kesän jälkeen Suomeen. Hän ja Ylen toinen Yhdysvaltain-kirjeenvaihtaja **Mika Hentunen** jäivät asemamaahansa.

Tukholmassa Suomeen edelleen raportoivia toimittajia on muiden muassa Ylellä ja MTV:llä. Kaikkiaan heitä on kymmenkunta.

Brysselistä raportoi Suomeen eri tiedotusvälineiden toimittajia saman verran kuin Moskovasta eli noin kymmenen.

Myös Suomen ulkomaantoimittajien yhdistyksen puheenjohtaja **Juho Takkunen** on tietoinen Brysselin haastavista työskentelyolosuhteista.

"EU-toimielinten tiedotustilaisuuksia seurataan etänä. Monet toimittajat kertovat jatkokysymysten esittämisen vaikeutuneen."

Televisiotyö edellyttää paljon kuvamateriaalia, jota ei nyt saa. Siksi raportointi keskittyy radioon ja verkkojuttuihin ja tv:n suoriin uutislähetyksiin.

Rikhard Husu pohti Suomeen palaamista, kun rajat alkoivat sulkeutua Euroopassa. Keskusteltuaan asiasta perheensä ja Pasilan kotitoimituksen kanssa hän päätti jäädä Brysseliin. Belgiassa Husulla on tunne siitä, että yhteiskunta toimii kriisissäkin.

"Ja journalistin tehtävä on luoda tunne läsnäolosta." ●

TIEDONSAANTIA OIKEUSJUTUISTA HALUTAAN HELPOTTAA

Oikeusministeriö valmistelee lakimuutosta, joka parantaisi journalistien tiedonsaantia oikeusasioissa. Muutoksen myötä Oikeusrekisterikeskus voisi luovuttaa journalistisiin tarkoituksiin tietoja aiempaa laajemmin. Perustietoja oikeudenkäynneistä voisi hakea valtakunnallisesti henkilön nimellä tai muulla tunnistetiedolla.

Oikeusrekisterikeskus antaa tiedot nykyinkin, mutta niitä ei saa hakea suoraan valtakunnallisesta järjestelmästä. Tiedot on kaivettu alajärjestelmistä, mikä hidastaa tietopyyntöihin vastaamista.

Lakimuutosta valmistellut työryhmä esittää myös, että diaaritietoja säilytettäisiin valtakunnallisessa rekisterissä kymmenen vuotta nykyisen viiden sijaan.

Journalistiliitto ja Oikeustoimittajat ry pitävät muutoksia hyvinä. Molemmat toivovat, että diaaritietoja saisi esitettyä pidempään, esimerkiksi 20 vuotta.

Marja Honkonen

VALTIOLTA TUKEA JOURNALISMILLE

Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee valtioapua journalismin tekijöille koronavuoksin. Ministeri **Timo Harakka** (sd.) nimitti 16. huhtikuuta Julkisen sanan neuvoston entisen puheenjohtajan **Elina Grundströmin** selvittämään, miten tuki kannattaisi jakaa. Selvityksen tulokset on määrä julkistaa jo vapuviikolla. Lisäksi ministeriössä tutkitaan myös muita välittömiä tukimuotoja.

Journalistiliitto ja Medialiitto ovat molemmat vaatineet kriisitukea journalismin tekemiseen.

Ministeri Harakka sanoi *Journalistin* haastattelussa, että tuella halutaan vahvistaa etenkin pieniä paikallisia toimijoita ja tutkivien sisältöjen tekemistä. Veroratkaisuja Grundströmin selvityksen seurauksena tuskin tehdään, sillä ne ovat Harakaan mukaan hitaita keinoja.

"Meidän pitää saada kevään aikana pikainen ensiapu rullaamaan."

Marja Honkonen

Lue lisää: journalisti.fi

SOME-JÄTIT JAKAVAT JOURNALISTEILLE HÄTÄRAHOITUSTA

European Journalism Center on perustanut Facebookin kanssa rahaston koronavuoksin kurittaman mediakentän tueksi. Kolmen miljoonan euron rahastosta jaetaan apurahoja sekä mediayrityksille että freelancereille. Niitä voi käyttää esimerkiksi

uuden uutiskirjeen perustamiseen, innovointiin tai jopa sijaisten palkkaamiseen. Apurahojen suuruudet vaihtelevat 5 000 eurosta 50 000 euroon.

Myös Google News Initiative jakaa hätärahoitusta pienille, keskisuurille ja paikallisille

uutismedioille. Rahoitusta voivat saada perusuutisointia tekevät tiedotusvälineet, jotka ovat toimineet vähintään vuoden. Raha on käytettävä omaan uutistuotantoon.

Marja Honkonen

Mainonta romahti ja tiedonjano kasvoi – miten muuttuu ansainta?

ELINA: Moro, mites menee? Outoa aikaa elellään, monessa mielessä. **ANNUKKA:** Heipä hei, ja kiitos ihan hyvin tilanteeseen nähden. Tilannehan tosiaan on poikkeuksellinen.

E: Koronasisältöä alkaa pursuta jo korvista, mutta mietitäänkö silti, miltä kevään poikkeusviikot mahtavat näyttää mediatilouden näkökulmasta?

A: Onhan tämä kiinnostavaa myös median kannalta. Mainonta on romahtanut, mutta samalla ihmisillä on hirveä tiedonjano, johon media tarjoaa helpotusta. Pohjoismaathan ovat jakaneet medialle kymmeniä miljoonia kriisitukea, ja Suomessakin **Elina Grundström** alkaa nyt ministeriön pyynnöstä selvittää asiaa. Moni maksumuurimedia on siirtänyt osan koronasisällöistään maksuttomaksi. Hmm.

E: Voisikohan koronakriisi jotenkin osaltaan edistää median tulorakenteen muuttumista?

A: Ai meinaat vanhan vitsin mukaisesti, että kun mainostulot laskevat vauhdikkaasti, sisältötuottojen suhteellinen osuus kasvaa kiivaasti eli rakenne muuttuu juuri toivottuun suuntaan – kunhan ei katso absoluuttista rahamäärää?

E: Heh. Vitsihän ei ole pelkkä vitsi, vaan noin on käynytkin. Ajattelin kuitenkin vähän muuta. Jos mediasaiteille tulee tämän houkuttelevana sellainenkin väki, joka ei yleensä kovin paljon seuraa perinteistä mediaa, osa heistä ehkä jää kriisin taltuttua maksavaksi yleisöksi.

A: Joo, Sanoma taisi itse asiassa jo maaliskuun puolenvälin huiteilla esittääkin tämänsuuntaista varovaista arviota jossakin kysymys-vastausetisissä. Ja huom! Ihmiset taitavat tulla nimenomaan kovin uutissisällön takia, eivät lifestylen ja viihtymisen. No, mitä muuta tämä kriisi voisi median ansainnassa muuttaa?

E: Ilta- ja viikot kiinnostaa. Nehän

ovat klikkivetoisia eli elävät verkossa mainosrahalla. Nyt klikkejä varmaan riittää, mutta mainosraha vähenee kyllä väistämättä sielläkin. Molemmat ilta- ja viikot ovat printin puolella luoneet ansiokkaasti maksullisia lisäsisältöjä, nämä kaikki mannerheimit ja tsunamit ja talvisodat. Jokohan ne alkaisivat keksiä jotain toimivaa myös digin puolelle?

A: Entä voisikohan tulla jotakin aivan uutta ansainnan tapaa? Tai voisiko jokin toistaiseksi marginaalinen vahvistua? Semmoinen tukemisen meininki on monilla aloilla lähtenyt voimakkaasti liikkeelle. Ihmiset ostavat lahjakortteja ravintoloihin ja kosmetologille, kun palveluita ei voi käyttää, mutta halutaan auttaa yrittäjiä kassakriisin yli.

E: Eli lisää tämmöistä *Guardian*-mallia ehkä, että vaikka lahjoitetaan? Miten musta tuntuu, että Suomessa ainakaan isot mediatilat eivät ole ihan riittävän sympaattisia tähän.

A: Joo. Ja ehkei pörssiyrityksille lahjoitella niin helposti, kun niiden tavoitteena on kuitenkin määrätelmällisesti voitto. Mutta ehkä mikromaksaminen voisi vihdoinkin yleistyä. Kun iso joukko ihmisiä tulee lukemaan maksuttomia sisältöjä, heille voisi vuositulauksen lisäksi tarjota sisältöä ostettavaksi juttu kerrallaan.

E: Totta. Mutta hei! Sanoit tuolla aiemmin, että ihmiset tulevat nyt saiteille nimenomaan uutisten perässä. Mitä jos tästä seuraisikin uutisjournalismin renessanssi?

A: Ihanaa! Samoin voisi toivoa, että koronakriisi saisi ihmiset pysyvästi ymmärtämään, että maailma on loppujen lopuksi täynnä epävarmuutta. Jospa lukijat alkaisivat hulluina klikata sisältöjä, joissa journalistit kertovat, kuinka lähimäistä ja epäselvää kaikki on. Nokkelien kolumnien tilalle tulisi polveilevia yhtäältä-toisaalta-selostuksia.

E: Onnea vain otsikoiden tekijöille sitten! ●

KUVA: MEERI UTTI

Tuomas Peltomäki, 39

- Helsingin Sanomien uutispäällikkö ja Nyt-liitteen esimies.
- Tuottaa päivittäin ilmestyvää podcast-lähetystä HS Päivä ja viikottaista Uutisraportti-podcastia.
- Helsingin Sanomien toimittajana vuodesta 2011 lähtien. Tuotti ja juonsi HSTV:n ajankohtaissatiiria Uutisraporttia vuosina 2014–2017.
- Työskennellyt aiemmin myös STT:llä ja Ylellä.
- Yhteiskuntatieteiden kandidaatti Tampereen yliopistosta.
- Voitti Pohjoismaisen datajournalismipalkinnon 2013 suomalaista lobbaamista käsittelevällä juttusarjallaan.

Tuomas Peltomäki työskentelee nyt kotonaan Hyvinkäällä. Seurana Nuka-koira.

Kollegan haastatteleminen on parasta journalismia, **Tuomas Peltomäki**

Nyt-liitteen esimies tietää, ettei Twitterissä selviä hengissä, ellei osaa näytellä tyhmää.

Manu Marttinen, teksti • Juuso Westerlund, kuva

Olet Nyt-liitteen esimies. Sinusta on kiusallista vetää liitettä, jonka tehtävä on saada 130-vuotias lehti näyttämään nuorekkaalta.

Ei ollenkaan. Minusta on erittäin mukavaa vetää liitettä, jolla on näin helppo rooli Suomen mediakentässä.

Teit Twitter-kyselyn miesten itsetyydytyksestä. Juuri tätä Hesarin pomot Nyt-liitteeltä edellyttävätkin.

Luojan kiitos he eivät kiinnitä kovin paljoa huomiota minun twitteröintiini.

Sinulla oli ennen oma HSTV-show. Opettelit ammatin salat harjoittelemalla peilin edessä.

Se on totta. Sen lisäksi harjoittelin esiintymällä läppärin web-camille, meidän olohuoneessamme ja kavereilleni. Keikistelin niin paljon, että olisin voinut perustaa Only-Fans-tilin ja tulla rikkaaksi.

Nyt sinulla on podcast-lähetys, jossa haastattelet HS:n toimittajia. Tätä on journalismi parhaimmillaan.

Kyllä, mutta minähän en haastattele ketään, vaan keskustelen. Haastattelijan täytyy olla edes jotenkin kartalla aiheesta, mutta keskustelija voi olla mukana fiilispohjalta omia ennakkoluulojaan tyrkytellen.

Tykkäät puhua paljon. Puheenvuoron luovuttaminen haastateltavalle on aina pieni riski.

Puhun aina niin pitkään, että haastateltavalle syntyy tuskastunut tarve saada minun lätkätykseni lakkaamaan. Sillä tavoin ihmisistä saa oikeasti terävimmät kommentit. Tämä on vuosia kehitelty haastattelutekniikka.

Juttujen kirjoittamisen ikävä puoli on se, että kukaan ei näe sinun työskentelevän.

Hesarin keskiportaon pomot, johon itsekin kuulun, kirjoittavat vain silloin, kun pääkirjoitussivun esimies lähes-tyy ja pakottaa kirjoittamaan *Merkintöjä*-kolumnin. Muul-loin kirjoitamme exceliä ja sähköpostia.

Kollegoidesi mukaan olet terävä-älyinen. Tärkein journalistinen ominaisuutesi on kuitenkin taitosi heittäytyä tyhmäksi.

Jokainen toimittaja tietää, että Twitterissä ei selviä hengissä, ellei osaa tarpeen tullen näytellä tyhmää. Joskus on

vain pakko kirjoittaa, että "ai, voiko meidän otsikkomme todellakin tulkita noinkin".

Korona-epidemian myönteisin seuraus on, että voit usein katsella ihaillemaasi pääministeri Sanna Marinia (sd.) suorassa lähetyksessä.

Mitä enemmän Sanna Marin on eri lähetyksissä, sitä parempi Suomelle ja suomalaisille, koska Marin on nuori, vakuuttava ja nainen. Se rakentaa maabrändiä todella hyvin.

Seiska uutisoi sinun ja Li Anderssonin (vas.) "läheisistä väleistä". On tärkeää, että toimittajat paljastavat kärki-poliitikkojen läheiset välit toimittajien kanssa.

Se, kuka on juonut kaljaa kenenkin kanssa, on aivan erinomaisen tärkeä uutisaihe.

Jokaiselle toimittajalle tekisi hyvää päätyä itse uutisen kohteeksi.

Kyllä. Se antaa todella hyvää perspektiiviä. Suomessa on ehkä kourallinen ihmisiä, joihin siis lukeudun, jotka ovat olleet nukkumatta silmänräpäystäkään maanantaina an-netusta haastattelusta torstaiaamuun saakka odottaen millaisen Kääk-otsikon *Seiska* on keksinyt. Meillä on oma klubi ja salainen kädenpuristus.

Kukaan ei halua tietää, kuinka karvainen perseesi on, mutta kerrot sen pyytämättäkin.

En tiedä, kehtaisinko tätä kertoa, koska olen mieheksi erittäin vähäkarvainen paitsi varpaista. Sieltä olen hobitti. **Jos tekisit tämän jutun, sen otsikko olisi ytimekkäästi "Soi-timme Hyvinkään tunnetuimmalle toimittajalle Tuomas Peltomäelle ja nyt pitäisi enää tietää kuka on Tuomas Pel-tomäki."**

Ei, koska tuo ei toimi ollenkaan, eikä tuossa ole min-käänlaista koukkua. Mutta ehdotan, että lähetän oman otsikkoehdotukseni sinulle, kun lähetät minulle sitaatit tarkistettavaksi.

Peltomäki lähettää myöhemmin otsikkoehdotuksen: "Soi-timme Hyvinkään tunnetuimmalle toimittajalle – paljastui takapuolesta karvaton hobitti, joka fanittaa pääministeriä ja tämän vuoksi se on upeaa". ●

Näin tehdään valaistus elokuvaan

Elokuvan valaistus on tarkkaa suunnittelua. Matleena Kuusela kertoo, miten työ eteni kesällä ensi-iltansa saavan Eden-elokuvan kohdalla.

Tommy Pohjola, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

Matleena Kuusela

- 31 vuotta, syntynyt Saarijärvellä, asuu Helsingissä
- Työskennellyt alalla vuodesta 2008, ensin valomiehenä ja sittemmin valaisijana. Suomen elokuva- ja mediatyöntekijät SET:n hallituksen puheenjohtaja.
- Lempilamppu: dinolight

"Työhaaveini on päästä tekemään epookkielokuvia. Miksei myös sci-fi- tai fantasiaelokuvia. Joka tapauksessa haluaisin tehdä elokuvia, joissa saisi luoda valomaailmaa isommalla pensselillä."

Eden

- Eden on elokuva aikuistumisesta. Se kertoo Jennan, Aliisan ja Panun rippileiristä, jossa vanhemmat ovat kaukana vaatimuksineen, odotuksineen ja juhla järjestelyineen. Elokuvan tuottaa Nordisk Film.
 - Ohjaus: Ulla Heikkilä
 - Käsikirjoitus: Ulla Heikkilä
 - Näyttelijät: Aamu Milonoff, Linnea Skog, Bruno Baer, Amos Brotherus, Jere Ristseppä, Satu Tuuli Karhu, Tommi Korpela, Irina Pulkka
 - Genre: Draama
- nordiskfilm.fi/eden

1.

Elokuvan tai tv-sarjan tuotannosta otetaan yhteyttä Matleena Kuuselaan. Tuotannon kuvaaja on ajatellut häntä valaisijaksi ja häneltä kysytään, sopisiko mahdollinen tuotanto aikatauluihin. Sitten Kuusela lukee käsikirjoituksen. Edenin käsikirjoituksen hän luki kolme kertaa.

2.

Käsikirjoituksen lukemisen jälkeen valaisija keskustelee kuvaajan kanssa. Tarkoituksena on käydä läpi mahdolliset referenssikuvat ja -elokuvat ja päättää työmetodi. Seuraa yksityiskohtainen valopurku käsikirjoituksesta. Se tarkoittaa, että Matleena Kuusela arvioi, onko käsikirjoitukseen kirjoitettu toimintaa, jota on mietittävä valaistuksen kannalta.

"Edeniä varten päätimme koota valokalustomme tungsten-valoista esimerkiksi led-valojen sijaan. Eden sijoittuu kesään, ja tungstenit sopivat hyvin auringon-valon simuloimiseen sisätiloihin. Tungsten-valoissa ihmisen ihon sävyt myös näyttävät kauniimmalta."

5.

Elokuvaa suunnitellaan kuukausia. Työsopimuksiin arvioidaan tuntimäärä eli se, kuinka paljon aikaa valmisteluihin menee, ja sitä toteutetaan sitten tunti siellä ja tunti täällä usean kuukauden aikana, ennen kuvauksia. Edenissä oli kuvauspäiviä 25. Työpäivien pituus vaihteli kahdeksan ja kymmenen tunnin välillä.

"Kuvausten aikana katsomme jo kuvattua materiaalia ja keskustelemme kuvaajan kanssa, missä onnistuimme ja missä voidaan vielä parantaa."

Matleenan Kuuselan lempilamppu dinolightissa on 12 kappaletta 1 kWn polttimoita. Valoja voi napsutella päälle ja pois yksitellen. Näin on mahdollista säätää valotehoa. Jos haluaa muuttaa värilämpötilaa lämpimämmäksi tai kylmemmäksi, lampun eteen pitää laittaa kalvo.

3.

Matleena Kuusela käy kaikilla kuvauspaikoilla kuvaajan kanssa. Niillä tehdään "tech recce", joka tarkoittaa ennakkokatselmusta tulevien kuvausten kannalta. Jokaiseen paikkaan tehdään oma valosuunnitelma. Kuusela kirjaa kaikista kohteista tarvittavat perustiedot, kuten esimerkiksi millä korkeudella ikkunat ovat maasta katsottuna. Tieto tarvitaan, jotta valaisija voi määritellä tarvittavien statiivien eli jalustojen tai nostimien korkeuden.

"Edenissä kuvasimme päiväsaikaan kohtauksen, jossa ukkosti. Salamat oli saatava näkyviin tarpeeksi tehokkaasti, jotta ne näyttäisivät luonnolliselta. Teimme massiivisen pimennysoperaation kuvauspaikan eli rakennuksen ikkunoihin, joista tulvi sisään kesäpäivän auringonpaiste.

4.

Sekin on tiedettävä, onko kuvauspaikalla sähköä ja jos on, niin minkä verran ja missä. On mahdollista, että paikalle on tuotava generaattori. Sähköasioissa järjestäjä on valaisijan apuna. Järjestäjä on yleensä selvittänyt talon omat sähköt jo etukäteen. Kun kaikki kuvauspaikat on kierretty ja muistiinpanot tehty, valaisija tekee valokalustolistan ja lähettää sen kalustovuokraamoon.

6.

Kuvausten jälkeen tehdään värimäärittely. Tässä vaiheessa värimäärittelijä ja kuvaaja voivat vielä muokata näyttelijöiden ihon väriä, joka voi vaihdella paljonkin valaistuksesta riippuen eri kohtauksissa. Tarkoitus on tasata vaihtelua.

"Olen mielelläni mukana pakkaamassa kalustoa kuorma-autoon. Tiedämme sitten koko ryhmä nopeasti, millä hyllyllä mitkäkin tavarat ovat. Jos ryhmässämme on harjoittelija, merkkääme hyllyt ja laatikot teipeillä, jotta tavarat löytyvät helposti. Edenin valoryhmä koostui kokonaan naisista ekstraajia lukuun ottamatta. Taisi olla ensimmäisen tuotanto laatuaan. Pyrin saamaan kohtauksen väliin itselleni rakennusaikaa 30–45 minuuttia. Aina niin paljon aikaa ei tarvita."

"Kysyn kuvaajalta, saanko minäkin tulla katsomaan ja oppimaan. Onko tehty työ onnistunut? Mitä olisi voinut tehdä paremmin?"

Kuva: Sami Kuokkanen / Tekele

7.

Edenin ensi-ilta on 31.7.2020.

Kuva: Sami Kuokkanen / Tekele

Ruton ja koleran välissä. Journalisti seurasi, miten Turun Sanomia ja Keskipohjanmaata tehtiin **lomautusuhan** ja **koronaepidemian** puristuksessa. ➔

Manu Haapalainen, teksti • Jussi Vierimaa ja Ulla Nikula, kuvat

Turun Sanomien valokuvaaja Ari-Matti Ruuska ja uutistoimittaja Raisa Korkki eivät peittele pettymystään kovaa tulosta tehneeseen työnantajaansa.

Tiistai 28.1.

"Onpa mielenkiintoista, että löysin pienestä naapurikunnasta paikallisen tyypin, johon koronavirus vaikuttaa", uutistoimitaja **Raisa Korkki** ajattelee.

Turun Sanomissa ilmestyy tammikuun lopussa Korkin juttu siitä, miten Kiinassa Wuhanin alueella levinnyt uudenlainen koronavirus vaikuttaa lietalaisen yrittäjän Lapissa pyörittämään lomamökkibisnekseen.

Korkki on viime syksynä siirtynyt omasta pyynnöstään uutistoimituksen päällikön paikalta takaisin uutistoimitajaksi. Hän kirjoittaa uudesta viruksesta ensi kertaa. Aihe tuntuu kaukaiselta.

Nyt huhtikuun lopulla tiedämme, että koronavirus on tehnyt uutistoimitusten keväästä ehkä kaikkien aikojen kiireisimmän. Samaan aikaan mediatatolot ovat tarttuneet hanakasti poikkeuslain antamaan mahdollisuuteen lomauttaa työntekijöitään.

Journalisti seurasi kahden *Turun Sanomien* ja yhden *Keskipojhanmaan* journalistin työskentelyä kiihtyvän koronakevään ja lomautusneuvottelujen ristipaineissa. Henkilöstöä ovat lomauttaneet tai aikovat lomauttaa myös muun muassa Fokus Media, SLP Kustannus, Keski-suomalainen, Ilkka-yhtymä, Punamusta, *Voima*-lehti ja Hämeen Sanomat Oy.

Maanantai 24.2.

Raisa Korkki palaa korona-aiheeseen. Hän kirjoittaa siitä, miten Turun yliopistollinen keskussairaala varautuu mahdolliseen epidemiaan. Turun kaupungin tartuntataudeista vastaava lääkäri antaa Korkille THL:n tiedot riskialueista.

Korkki lähettää jutun luettavaksi lääkärille, mutta kahdessa tunnissa tiedot ovat jo päivittyneet. Riskialueisiin on lisätty Pohjois-Italia ja Iran.

"Juttua tehdessä tajusin, että kyllähän se virus tännekin tulee. En vielä ymmärtänyt tilanteen vakavuutta", Korkki sanoo myöhemmin.

"Vakuuttelin äidilleni, että se on hiukan ärhäkempi flunssa."

Helmikuun lopussa laatii ensimmäisiä koronajuttujaan myös *Keski-Pohjanmaan* toimittaja **Arja Kangas**. Kangas kirjoittaa viruksen vaikutuksista alueen yrityksiin ja elinkeinoihin, samoin Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä

tehdystä ensimmäisistä koronatesteistä. Hän pitää asiaa isona, mutta kuitenkin kaukaisena.

Lauantai 14.3. ja sunnuntai 15.3.

Koronavirus työllistää ensi kertaa *Turun Sanomien* valokuvaaja **Ari-Matti Ruuskaa**.

Lauantaina Ruuska on toimittajan kanssa Raision uimahallissa kyselemässä asiakkaiden tunnelmia. On hiljaista. Sunnuntaina Ruuska käy kuvaamassa ostoskeskus Raision Myllyn alennusmyyntiä. Seuraavaa alennusmyyntiä saakin odotella. Yli viidensadan hengen kokoontumiset on kielletty jo ennen viikonloppua. Seuraavan viikon alussa rajoituksia tiukennetaan.

Vielä isompi vaikutus Ruuskan työhön on sillä, että kaikki viikonloppuun urheilukeikat perutaan. Niin uimari **Matti Mattsonin** kuvaus, lentopallo kuin Kaarinan Poikien ja KuPSin välinen jalkapallon Suomen Cupin otteluakin.

"Ajattelin silti niin, että tämä vaikuttaa lähinnä ravintoloihin ja luultavasti kouluihin, mutta en ajatellut, että omaan työhöni", Ruuska muistaa.

"En aavistanut, että olisimme joutumassa lomauteiksi."

Keskiviikko 18.3.

Journalisti uutisoi *Turun Sanomien* varautuvan mittaviin lomautuksiin. Lehdistön ensimmäisiä korona-yt-neuvotteluja perustellaan ilmoitusmyynnin pysähtymisellä.

Turun Sanomien pääluottamusmies **Jori Liimatainen** kertoo *Journalistin* uutisessa henkilöstön ottaneen uutisen lomautuksista vastaan "aika kiukkuisesti."

"Toimitukselta vaaditaan nyt suunnatonta turnauskestävyyttä. Netti kuhisee, kun lukijat haluavat tietoa", Liimatainen sanoo.

Turun Sanomat on ollut 2010-luvun ajan kannattava bisnes. Sitä kustantava TS-Yhtymä on jakanut viiden viime vuoden aikana omistajilleen **Ketosen** suvulle vuosittain noin 13 miljoonan euron osingot.

Myös *Keskipojhanmaata* ja yhtätoista paikallis- ja kaupunkilehteä julkaiseva KPK-Yhtiöt ilmoittaa aloittavansa neuvottelut koronaviruksen takia. Niiden on määrä koskea koko henkilöstöä. Yhtiö suunnittelee enimmillään 90 päivää kestäviä lomautuksia.

30.1.

WHO julistaa uuden koronaviruksen kansainväliseksi terveysuhaksi.

1.2.

Kiina raportoi 259 ihmisen kuolleen virukseen.

24.2.

Kiinassa on rekisteröity 2500 koronaviruksen aiheuttamaa kuolonuhria. Italia raportoi seitsemän ihmisen kuolleen koronaan.

26.2.

Suomessa todetaan ensimmäinen koronatartunta.

12.3.

Sanna Marinin (sd.) hallitus ilmoittaa kieltävänsä yli 500 hengen kokoontumiset.

Tiistai 24.3.

Lomautusneuvottelut ovat alkaneet sekä *Turun Sanomissa* että *Keskipohjanmaassa*.

Keskipohjanmaan pääluottamusmies **Jukka Anias** kertoo työnantajan esitelleen "aika tylyjä" lukuja laskeneesta ilmoitusmyynnistä.

Suomen hallitus on muutamaa päivää aikaisemmin päättänyt tilapäisesti muuttaa työlainsäädäntöä niin, että yt-neuvottelut voidaan käydä nopeasti. Viiden päivän mittainen yt-menettely koskee myös jo alkaneita neuvotteluja.

"Oikeusvaltiossa ei yleensä ole suosittu taannehtivaa lainsäädäntöä", Anias huomauttaa.

"Toimme esiin *Kalevan* tekemän linjauksen, että lomautukset eivät heillä koske toimitusta, koska journalismin ja tiedon tarve on nyt niin suuri."

KPK-yhtiöiden johdon viesti kuitenkin on, että lomautukset koskevat koko henkilöstöä. Anias luonnehtii tunnelmia erikoisiksi ja apeiksi.

"Mutta ihmiset tekevät töitä kovalla moraalilla."

Turun Sanomien pääluottamusmies **Jori Liimatainen** kommentoi ensimmäistä istuntoa lyhyellä tekstiviestillä:

"Pääsin raadeltuna pois."

Työnantajan ja työntekijöiden näkemykset lomautustarpeesta ovat hyvin kaukana toisistaan.

Keskiviikko 25.3.

Arja Kangas työskentelee *Keskipohjanmaan* Nivalan-toimituksessa, kuten normaalioloissakin. Kangas on tullut deskuvuoroon puoli seitsemäksi. Työpäivään on mahtunut niin koronauutisointia kuin Kokkolan autiotalon palokin.

Talossa viisi vuotta työskennellyt, *Keskipohjanmaassa* helmikuussa aloittanut Kangas kertoo yllättyneensä siitä, että KPK-yhtiöt ilmoitti lomautuksista niin nopeasti. Hän sanoo koronakriisin lisänneen verkkovuoron hektisyyttä entisestään.

"Olemme odottaneet, milloin alueellamme tavataan ensimmäiset tartunnat. Yhteydenpito terveysviranomaisiin ja myös kaupungin viranomaisiin on tiivistä. Työn tarkeys on korostunut, kun liikkeellä on paljon disinformaatiota. Samaa aikaan ajatus lomautuksesta painaa taustalla."

Työtahti ei sinänsä Kangasta haittaa, päinvastoin. Kuten moni uutistoimittaja, Kangas nauttii siitä, että tekemistä on paljon.

Ajattelin silti niin, että tämä vaikuttaa lähinnä ravintoloihin ja luultavasti kouluihin, mutta en ajatellut, että omaan työhöni.

Ari-Matti Ruuska, *Turun Sanomien* kuvaaja

"Vaikka tätä tuntuukin hirveän väärältä sanoa, kun juuri luin, että Suomessakin on jo kolme koronakuolemaa."

Turun Sanomien Raisa Korkki on siirtynyt tekemään töitä kotoa käsin. Kotitoimiston jakavat *Helsingin Sanomien* alue-toimittajana työskentelevä puoliso **Toni Lehtinen** sekä 13- ja 9-vuotiaat lapset.

Korkki on aloittanut aamuvuoronsa puoli yhdeksältä. Hän on soittanut Turun alueen kolmen suuren kauppakeskuksen johtajille ja kysynyt, miten he suhtautuvat yrittäjiensä vuokriin koronakriisin aikana.

Korkki ei peittele pettymystään lomautusuhkaan.

"Teemme uutistoimituksessa noin 14 broadsheet-sivua viikossa enemmän kuin normaalisti. Teemme enemmän töitä kuin koskaan. Tulee hirveä epäusko, että miten on mahdollista, että meitä uhkaa lomautus."

Korkki sanoo täysin poikkeuksellisen, määrittelemättömän pitkään jatkuvan uutistilanteen ahdistavan jo itsessään.

"On huoli ystävien terveydestä ja työpaikoista. Harvoin on tilanteita, joissa uutisasiat vaikuttaisivat näin paljon omaan elämään."

Myös Korkki rakastaa uutistyötä, mutta nykytilanteessa oman jaksamisen rajat saattavat olla jo näköpiirissä.

"Tuntuu, että omia voimavaroja kannattaa säästellä, koska tilanne saattaa jatkua kuukausia."

18.3.

Hallitus saattaa voimaan poikkeuslain. Yli kymmenen hengen kokoontumiset kielletään. Muun muassa media-yhtiöissä siirrytään mahdollisuuksien mukaan etätyöskentelyyn. Työmarkkinajärjestöt esittävät hallitukselle, että lomautuksiin tähtäävät yt-neuvottelut voitaisiin käydä poikkeustilan ajan viidessä päivässä. Koronavirukseen on kuollut koko maailmassa yli 5000 ihmistä.

19.3.

Journalistiliitto vetoaa media-yhtiöihin, jotta ne kantaisivat vastuunsa koronavirustilanteesta. "Lomautukset eivät ole nyt oikea tapa vastata tiedon tarpeeseen."

24.3.

Karjalaista kustantava Punamusta ilmoittaa aloittavansa yt-neuvottelut. Koronaviruksen uhreja on maailmassa 13 000. THL:n arvion mukaan 11 300 ihmisen arvioidaan tarvitsevan Suomessa sairaalahoitoa. Heistä tehohoitoa tarvitsisi 3 600 potilasta.

Torstai 26.3.

"Onhan se mahtavaa, että *Turun Sanomat* on kerrankin jos-sain asiassa ensimmäinen", valokuvaaja Ari-Matti Ruuska sa-noo. Lakoninen huumori ei peitä valokuvaajan ahdistusta. Ruuska pudottelee vastauksiaan hitaasti mutta painavasti.

Turun Sanomien kuukausipalkkaisena kuvaajana jo vuo-desta 1994 työskennellyt Ruuska sanoo, että lomautus olisi kova taloudellinen isku.

"Valitettavasti en tule ilman palkkaani toimeen. Lomau-tus tarkoittaisi henkilökohtaista vararikkoa. Ja uskon kyllä olevani lomautettujen joukossa."

Ruuska myöntää kuvaajan työn vähentyneen.

"Tänään olen kiertänyt ottamassa kuvituskuva matkai-lu- ja ravintola-alan näkymiä käsittelevään juttuun. Hotel-lien tyhjiä respoja ja ravintoloiden kiinniolkylttejä."

Perjantai 27.3.

Raisa Korkki tavoittelee puhelimitse varsinaissuomalai-sia kansanedustajia selvittääkseen, aikovatko he asettua Uudenmaan sulun alkaessa Helsinkiin vai Varsinais-Suo-meen. Edellisenä päivänä hän on jututtanut sairaanhoito-piirin johtajaylilääkäriä.

"Kysyin, saataisiinko virus täällä kitkettyä kokonaan, kun tilanne on alueella vielä hyvä. Hän vastasi, että se ei onnistu."

Lomautusten yksityiskohdista ei vielä tiedetä. Korkki on painanut huolen mielessään taka-alalle. Siinä auttaa här-delli lasten koulun ja omien töiden yhteensovittamisesta.

Lomautus ei olisi perheelle taloudellinen katastrofi, Korkki sanoo.

"Lapsemme eivät joutuisi kärsimään kohtuuttomasti. Meillä on rahaa ruokaan."

Korkilla on edessä vapaa viikonloppu. Tarkoitus on ulkoilla perheen kanssa ja pelata yhdessä *Animal Crossing*-konsolipeliä.

"Mutta töistä irtautuminen on hankalaa. Minulle tu-lee puhelimeen ja kelloon *Hesarin*, *Ylen*, *Ilta-Sanomien* ja *Iltalehden* tööt. En ole vielä ratkaissut, laitanko ne pois päältä. Todennäköisesti en."

Korkki on viimeksi kirjoittanut muusta kuin koronasta joskus maaliskuun alkupuolella.

Keskipohtajanmaan Arja Kangas odottaa hankin jo viikon-loppua. Kangas on edellisenä päivänä töissä päässyt irti koronasta.

"Nivalassa suljetaan Hituran kaivosta, ja tein juttua sul-kutöiden etenemisestä. Oli tavallaan ihan virkistävää."

Muuten Kangas kertoo korona-aiheiden edelleen olevan agendallaan ylimpänä.

"Olen yrittänyt saada haastatteluun täkäläistä perhettä, joka on mahdollisesti palaamassa Suomeen."

Kangas sanoo lomautusmahdollisuuden olevan koko ajan takaraivossa.

"Meidän toimialallamme on ehkä hiukan parkkiinnuttu tällaiseen, mutta väittäisin, että tämä vaikuttaa kaikkien mielialaan."

Kangas sanoo huomanneensa työnkuvassaan muutok-sen. Poikkeusoloissa kaupallisenkin median on kannettava vastuunsa elintärkeiden asioiden tiedottamisesta kansa-laisille.

"Viranomaistieto ja tieto, jolla voi varautua henkeä kos-kevaan uhkaan, on annettava ihmisille täysin maksutto-mana verkkosisältönä. Näistä käydään aktiivista keskus-telua Teamsin ja puhelimen välityksellä päätoimittajan ja päivittäistuottajan kanssa."

Maanantai 30.3.

Ari-Matti Ruuskan viikko käynnistyy odottavissa tunnel-missa. Lomautusasioista on luvassa tietoa tällä viikolla. Ruuska on ollut viikonlopun töissä.

"Eipä tässä oikein ole mitään tapahtunut", Ruuska sanoo.

"Eilen käsittelin vanhoja kuvia. Lauantaina editoin videota, jonka toinen kuvaajamme kävi Uudenmaan rajalla kuvaamassa."

Kun porukka on suurelta osin etätöissä, Ruuska on miet-tinyt mahdollista lomautusta lähinnä itsekseen.

"Siitä ei ole sen enempää tietoa. Huomenna tai illalla sitä pitäisi tulla."

Ruuska sanoo, etteivät toiveet päätöksistä ole korkealla.

"Mutta toivossa on hyvä elää, sanoi lapamato. Huono huumori auttaa aina."

Tiistai 31.3.

Keskipohtajanmaan lomautusneuvottelut ovat jatkuneet maa-nantaina. Jukka Anias kertoo, että valtaosa illan kokous-ajasta on käytetty sen pohtimiseen, voisiko lomarahoista syntyä diili. Henkilöstö olisi valmis luopumaan niistä, jos siten vältettäisiin lomautukset.

Ajatus on kuitenkin kaatumassa. Journalistiliiton luotta-musmiehet saavat henkilöstön luvalla sopia lomarahoista luopumisesta, mutta yhtiön muiden työläisten liitoilla ei tällaista mahdollisuutta ole. Näin kaikkien henkilöstön edustajien kanssa pitäisi neuvotella erikseen.

"En pysty myymään enkä haluakaan myydä tällaista pal-kanalennusta omilleni, jos se ei koske kaikkia", Anias huo-kaa.

Arja Kangas kertoo viikonlopun sujuneen mukavasti. Hän on onnistunut jättämään uutiskanavien seuraamisen vähemmälle. Alkuviiikon uutistyö on ollut yhtä koronaa.

"Tästä taisi tulla nyt uusi normaali. Teen juttua siitä,

KUVA: ULLA NIKULA

26.3.

Ilkka-yhtymä ilmoittaa aloitta-vansa yt-neuvottelut. Hallitus esittää eduskunnalle, että lomau-tuksiin tähtäävät yt-neuvottelut voitaisiin käydä poikkeustilan ajan viidessä päivässä.

27.3.

Fokus Media ja Keski-suomalainen Oyj ilmoittavat aloittavansa yt-neuvottelut. Punamusta Media Oyj ilmoittaa jakavansa omistajilleen yli kolmen miljoonan euron jättiosingot. Journalistiliitto ilmoittaa paheksuvansa tätä.

28.3.

Uudenmaan rajat suljetaan vuorokauden vaihtuessa.

30.3.

SLP Kustannus ilmoittaa aloittavansa yt-neuvottelut.

Keskipohjanmaan uutistoimittaja Arja Kangas kirjoittaa koronajutun toisensa jälkeen, vaikka puutuminen uhkaa jo maaliskuun lopulla.

miten eri kaupungeissa ollaan järjestämässä kouluruokailuja etäkoululaisille”, Kangas kertoo.

Kangas sanoo, että lomarahosta luopuminen olisi tässä tilanteessa hyväksyttävä vaihtoehto.

”Lomauttaminen voi johtaa ongelmiin työssä jaksamisessa, koska lehdet jatkaisivat ilmestymistään, mutta ne tehtäisiin pienemmällä porukalla. En etukäteen juuri vatvo, mitä tulee tapahtumaan.”

Turun Sanomien pääluottamusmies Jori Liimatainen vastaa puhelimeen apeana. On varmistunut, että kustantaja pitäytyy täysimääräisissä lomautuksissa.

”Lehti ei tule ilmestymään, jos lomautukset pannaan täytäntöön täysimääräisinä. Nyt odotellaan löysät housuissa, mitä tuleman pitää”, Liimatainen sanoo.

Myös Raisa Korkki on saanut tiedon lomautuksista. Juuri

ennen *Journalistin* soittoa on tullut tarkennettua tietoa niiden toteuttamisesta. Toimitus siirtyy kesän loppuun saakka 70-prosenttiseen työaikaan. Korkin joka toisesta työpäivästä tulee neljän, joka toisesta kolmen päivän mittainen.

Korkin mukaan järjestely ei ole pahin mahdollinen siihen nähden, että töistä olisi voinut joutua kolmeksi kuukaudeksi kokonaan pois.

”Mutta virustilanteen suunta on täällä pahempaan päin ja kiireisimmät ajat vasta edessä. Vahvuutemme kertoo lukijoita koskettavia asioita tulee olemaan kriisin edetessä heikompi. Ei minulla ole mitään käsitystä, miten se onnistuu.”

Turun Sanomissa on menty puhtaasti tulos edellä, Korkki sanoo.

”Ja me toimittajat sitä tulosta olemme kaikki nämä vuodet tehneet.”

Korkki huokaa, ettei oikein kyennyt viikonloppunakaan nollaamaan ajatuksiaan.

"Työajan ja vapaa-ajan erottelu vaatii hienosäätöä", hän pohtii.

"Työpäivät menevät helpommin, koska omaan juttuun on keskityttävä. Viikonloppuna oli hankalaa olla ajattelematta uutisia. Mietin, että laittaisin kännykän kokonaan pois, mutta en sitten sitäkään tehnyt."

Korkki kertoo kuitenkin perheen viettäneen riemukkaita *Animal Crossing* -hetkiä.

Perjantai 3.4.

Keskipohjanmaan lomautusneuvottelut ovat päättyneet. Säästötoimet koskevat koko konsernia, 262 henkilöä. Toimituksissa tulee eteen Jukka Aniaksen sanoin "valinta koleran ja ruton välillä". Työntekijä voi joko luopua 75 prosentista lomarahastaan tai vaihtoehtoisesti pitää lomarahansa mutta olla kaksi viikkoa lomautettuna.

Anias sanoo, että neuvottelujen tulos ei lähtökohtiin nähden ollut pahin mahdollinen.

Arja Kangas pohtii lomautusuutista työviikonlopun alussa. Verkkoon on tarkoitus puskea uutisia normaaliin tahtiin puoli seitsemästä puoli kolmeen. Lomautus ei ilahduta, mutta Kangas ei osaa olla työnantajaan pettynyt-kään.

"Kriisi osuu kaikkiin, myös meihin. En ole vielä miettinyt, otanko lomautuksen vai lomarahan leikkauksen. Tekevätkö töihin jäävät kahta kauheammin hommia, kun osa valitsee lomautuksen?"

KPK-yhtiöiden lehtien on tarkoitus ilmestyä normaalisti.

Turun Sanomien Ari-Matti Ruuska viettää pitkää viikonloppua. Tieto elokuun loppuun kestävästä 70-prosenttisesti työajasta on tavoittanut Ruuskan, vaikka lomautuspapereita ei olekaan vielä näkynyt.

"Ratkaisu on enemmän ok kuin moni muu vaihtoehto", Ruuska sanoo.

"Mutta taloudellisesti se on täysi katastrofi. En ole ajatellut vielä, miten selviän."

Ruuskaa mietityttää myös, millaiseksi juoksemiseksi lehden tekeminen menee.

"En tiedä, miten kuvauskeikat on tarkoitus järjestää, enkä kyllä ala sitä miettimäänkään."

Myös Raisa Korkki odottelee Turun Sanomien lomautuslappua surullisissa tunnelmissa. Teossa on juttu siitä, milloin Turun kaupunki saa aloitettua elintarvikkeiden kotiinkuljetuksen yli 70-vuotiaille, toinen siitä millaisesta kasvomaskista voisi olla hyötyä, ja kolmas siitä, suositellaanko ikäihmisille juuri nyt lääkärikäyntejä muissa kuin koronaan liittyvissä terveysasioissa.

"Nämä ovat lukijoitamme mietityttäviä asioita, joihin haemme vastauksia. Tuntuu hurjalta, että kun tiedontarve on suurin, toimittajat lomautetaan."

Korkki sanoo toimittajien lähtevän siitä, että he tekevät lomautusaikana 70 prosenttia siitä työstä mitä tekivät aiemmin.

"Tänään ja eilen on alkanut olla lamaantunut olo", Korkki sanoo.

"Oma työsuoritus on ollut hyvä tähän asti, mutta nyt huomaan, että vaikka haastattelut pystyn tekemään normaalisti, erityisesti omien juttujen oikolukuun keskittyminen on vaikeutunut. Työ ei enää pidä lomautusta poissa mielestä. Ei ole kovin draivi päällä. Työn ilo on vähentynyt." ●

KUVA: JUSSI VIERIMAA

Raisa Korkki ja Ari-Matti Ruuska tekevät kesän loppuun saakka 70-prosenttista työviikkoa. Turun Sanomien sivumäärä vähenee.

KPK-yhtiöt: Ei henkilöstöön kohdistuvia lisätoimia

Keskipohjanmaata kustantavan KPK-yhtiöiden toimitusjohtaja **Mikko Luoma** kertoo, että lähes kaikki yhtiön journalistit ovat päättäneet lomautuksen sijaan luopumaan 75 prosentista lomarahastaan. Vaikutus lehtien ilmestymiseen tai niiden tekotahtiin tulee siis olemaan minimaalinen, Luoma sanoo.

Vasta tammikuussa toimitusjohtajana aloittanut Luoma sanoo ymmärtävänsä kritiikin siitä, että leikkaukset koskevat myös kovaan kiiretilanteeseen joutuneita toimituksia.

"Valintamme oli, että arvioimme kriisin vaikutuksia koko konsernin tasolla. Kokonaisuutena kärsimme tästä kriisistä, ja halusimme, että osa reaktiostamme siihen rakennetaan yhteisvastuulliseksi."

Luoma sanoo, että henkilöstöä koskevat toimenpiteet paikkaavat erityisesti ilmoitusmyynnin romahtamisesta aiheutuvaa iskuja vain pienin osin. Henkilöstölle lisäleikkauksia ei kuitenkaan ole luvassa, Luoma kertoo.

"Tuloksemme tulee olemaan aivan muuta kuin aiemmin arvioitiin. En voi ottaa kantaa omistajien toimiin, mutta uskon, että he tulevat olemaan esimerkiksi osinkojen suhteen hyvin harkitsevaisia."

Turun Sanomien johdolle osoitetut haastattelupyynnöt ohjattiin toimitusjohtaja **Jaakko Ketoselle**. Ketonen ei vastannut Journalistin yhteydenottoihin.

Manu Haapalainen

APURAHOJA HAETTAVANA

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr julkistaa haettaviksi kevään apurahat.

Kopioisto-apurahat on tarkoitettu ensisijaisesti lehdistölle sekä sähköisten viestimien verkkojulkaisuihin työskenteleville ja työskennelleille journalistille. Sananvapauden apurahat ja Jyrki A. Juutin muistostipendit on tarkoitettu kaikille Journalistiliiton jäsenille.

KOPIOSTO-APURAHAT

Käyttötarkoitukset

Työskentely- ja kohdeapurahoja myönnetään ammattitaidon täydentämiseen, täydennyskoulutukseen, jatko-opintoihin, kieliopintoihin, alaan liittyvään tutkimustyöhön ja ammatikuvaa syventävään työskentelyyn kuten opintomatkoihin, opintojen loppuunsaattamiseen, näyttelyiden tai julkaisujen tekemiseen. Lisäksi voidaan tukea muuta ammatillisesti perusteltua tarkoitusta.

JOKES-APURAHAT

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö tukee sananvapauden ja journalistisen työn tutkimusta sekä yleisesti alaa hyödyttävää journalististen sisältöjen ja yhteiskunnallisen kehityksen suhteeseen liittyvää tutkimusta. Tähän tarkoitukseen säätiö jakaa 26 317,21 euron suuruisia Jokes-apurahoja vuoden työskentelyyn.

TYÖSKENTELYAPURAHAT

Työskentelyapurahoilla halutaan antaa mahdollisuus tutkivaan journalistiseen työhön, omaan erikoisalaan syvennymiseen tai taustatyöhön. Näihin tarkoituksiin jaetaan 5 800 euron apurahoja.

OPISKELIJASTIPENDIT

Säätiö jakaa 900 euron stipendejä opiskelijoille opinnäytetyön tekemiseen.

SÄÄTIÖN AMMATILLISET KURSSIT

1. MOBIILIVIDEOKURSSI

21.–23.9.2020, Tekniska, Helsinki

Jokesin kolmen päivän intensiivikurssin aikana opitaan kuvaamaan, äänittämään ja editoimaan journalistisia uutisvideoita älypuhelimella sekä tekemään koukuttavaa videosisältöä sosiaaliseen mediaan. Koulutuksesta vastaa Mark Egan Purple Bridge Mediasta, Britanniasta. Opetuskieli on englanti. Kurssille valitaan 12 journalistia.

2. MOBIILIVIDEON JATKOKURSSI

24.–26.9.2020, Tekniska, Helsinki

Jokesin kolmen päivän intensiivikurssi on tarkoitettu niille journalistille, joilla mobiilijournalismin perusosaaminen on jo hallussa. Tässä työpajassa mennään alkeiskurssia pidemmälle tarinankerronnassa, tekniikassa, sovellutuksissa sekä omassa ääni- ja kuvailmaisussa.

Koulutuksesta vastaavat Mark ja Philip Egan Purple Bridge Mediasta, Britanniasta. Opetuskieli on englanti. Kurssille valitaan 12 journalistia.

3. BRUCE GILDENIN WORKSHOP

9.–12. syyskuuta 2020, Tekniska, Helsinki

Neljän päivän workshopiin valitaan 12 lehtikuvaajaa. Työpaja koostuu osallistujille räätälöidyistä kuvausharjoituksista ja henkilökohtaisesta palautteesta. Opetuskieli on englanti.

SANANVAPAUDEN APURAHAT

Sananvapauden apurahoilla tuetaan Journalistiliiton järjestötyöhön pitkään ja aktiivisesti osallistuneiden jäsenten opintomatoja joko kotimaassa tai ulkomailla.

JYRKI A. JUUTIN MUISTOSTIPENDIT

Jyrki A. Juutin muistostipendejä myönnetään ammattiyhdistystoiminnassa tarvittavien edunvalvontavalmiuksien kehittämiseen.

KAIKKIEN APURAHOJEN HAKUOHJE

Apurahojen **haku alkaa 23. huhtikuuta ja päättyy 15. toukokuuta kello 16**, jolloin sähköisen hakemuksen on oltava jätetty apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava pankkitunnuksilla hakuajan loppuun mennessä, muuten sitä ei oteta käsittelyyn.

Tarkemmat tiedot apurahoista ja niiden hakemisesta: www.jokes-saatio.fi
Jokesin apurahajärjestelmä: <https://jokes.apurahat.net>

Apurahoja koskeviin tiedusteluihin vastaa säätiön asiamies Anna Kähkönen, 050 551 3961.

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö

PL 252, Siltasaarenkatu 16 7. krs
00531 Helsinki

Yksi käy yhä studiossa, toinen jäi jumiin Etelä-Afrikkaan. Koronavirus muutti kaikkien arjen.

koonnut Tommy Pohjola • kuvat haastateltavilta

Erkki Meriluoto, 39
Vastaava päätoimittaja,
Seura, Viva, Kotilääkäri,
Tv-maailma

Kotitoimiston hommissa Erkki Meriluotoa auttaa 4-vuotias Emil, joka on ollut poissa päiväkodista jo yli kuukauden.

”Seura-mediaperhe ehti juuri muuttaa uusiin, hienoihin Otavamedian toimitiloihin Triplaan. Nyt kaikki tekevät töitä etänä, ja se on sujunut yllättävän hyvin yli 20 hengen Teams-kokouksia myöten. Suosin pukeutumisessa joulupyjamaa. Muutamia suunniteltuja kansihaastatteluja on peruuntunut, mutta korona on tuonut uutta tehtävää tilalle. Esimerkiksi Seuran pääsiäislehden kannessa on julkiksen sijaan teho-osaston hoitaja. Verkossa aihe on poikinnut uusia kävijäennätyksiä.”

Sara Wesslin, 28
Toimittaja, Yle Sápmi

Sara Wesslin juttukeikalla Karigasniemellä, Suomen ja Norjan rajalla.

”Olin kaksi viikkoa karanteenissa käytyäni EU:n toimittajamatkalla Brysselissä maaliskuun alussa, joten siksikin on mukava käydä juttukeikoilla. Haastatteluja tehdään nyt enemmän ulkosalla ja tietysti puhelimitse. Toimituksen aamupalaverit ovat myös etänä. Meillä on lisäksi videotapaamisia, joissa puhutaan ihan muista kuin työasioista. Kaikessa on tehtävä kompromisseja. Ehkä tilanteesta syntyy uudenlaista luovuutta.”

Jyrki ”Njassa” Jantunen, 57
Toimittaja, Radio Helsinki

General Njassan työt jatkuvat radiostudiossa Helsingin Kaartinkaupungissa.

”Meillä on tiivistetty tekemistä ja joitakin ohjelmia on jouduttu pudottaa pois. Käyn kolme–neljä kertaa viikossa radiostudiossa tekemässä ohjelmaa. Ihmiset haluavat kuulla jonkun puhuvan liveinä ja hyvää muusaa. Huomaan yleisöpalautteesta, että radion merkitys tunteellisena tukena on merkityksellinen. Enemmän on nyt sellaisia ’kiva, että olet siellä’ -viestejä. Työpaikan ulkopuolisesta arjesta huomaan, että ystävien tapaaminen on vaikeutunut.”

Marja Salomaa, 58
Kaupunkitoimittaja,
Helsingin Sanomat

Marja Salomaa mielestä kotona ja puhelimesta työskenteleminen on pitkään päälle tylsää. Hän haluaa tavata ihmisiä.

”On henkistä kasvua tavoittelevalla ärsyttävää, kun firman taukojumppa pärähtää käyntiin joka päivä. Osallistuminen ei tietenkään ole pakollista. Etäyhteys toimitukseen toimii hyvin. On ihanaa nähdä ja kuulla ihmisiä! Ihmisten tapaaminen onkin se syy, miksi ryhdyin toimittajaksi. Juttukeikoille lähdemme kuvaajan kanssa eri aikaan. Siinä jää toistensa sparraaminen vähemmälle. Eli teknisesti kaikki toimii, mutta luonteelleni etätyö ei ole paras mahdollinen tilanne.”

Minna Juti, 59
Toimittaja, Anna

Minna Jutin työpiste kotona on keittiön ikkunanurkkaus. Valoa tulee kahdesta suunnasta. Siinä on kiva seurata, mitä ulkona tapahtuu.

”Olin ensimmäisen etäviikon lomalla. Palasin uudet käytännöt nopeasti luoneeseen etätoimitukseen, joka pitää kaksi yhteispalaveria viikossa niin kuin normaalistikin. Ison henkilöhaastattelun tekeminen puhelimesta on ollut uutta. Sekin onnistuu. Kaipaen työkavereita. Välillä etäkontaktissa huomaa, että kollegalla on rankkaa. Omat lapseni ovat aikuisia. Ymmärrän hyvin etäkoulua lapsilleen pitävien haasteita.”

Hanne-Mari Tarvonen,
36,
Vapaa toimittaja

Hanne-Mari Tarvosen matka Zimbabween tyssäsi, kun maa sulki rajansa juuri ennen viimeistä lentoa Harareen. Johannesburgin majoituksessa on verkkoyhteys ja töitä voi tehdä myös ulkosalla.

"Olimme mieheni kanssa muuttamassa Zimbabween Harareen viikko sitten, mutta nyt olen jumissa täällä Etelä-Afrikassa ainakin vielä reilun viikon. Olemme olleet karanteenissa, ja täällä on käytännössä ulkonaliik- kumiskielto. Minulla on puhelin ja onneksi käsimatkatavaroissa oli kan- nettava tietokone, nauhuri ja kamera. Pystyn siis tekemään etänä töitä, mutta onhan se hankalaa, kun ei pääse tapaamaan ihmisiä."

Laura Niemi-Pynttari,
37
Kustannustoimittaja,
Atena Kustannus

Laura Niemi-Pynttari voi lukea kässäreitä sohvalla tai keittiön- pöydän ääressä ja näpytellä kirjoitus- hommia söpön, mutta epäkäytännöllisen kirjoituspöydän ääressä.

"Työskentelen tavallisestikin paljon etänä, joten arki ei ole nyt kovin eri- laista. Tosin ilman ryhdistäviä toimistopäiviä työnteko valuu helposti il- tojen puolelle, ja päivisin saatan hommailla muuta. Koronavirus-aika on tehnyt arjesta rennompaa, mutta lisännyt muuta stressiä: seuraan uutisia koko ajan ja se ahdistaa. Silloin kun olen keskittynyt töihin koko päivän, olen rauhallisempi."

Kaisa Vitikainen, 45
Tekstittäjä-toimittaja,
Yle

Kaisa Vitikaisen koti-toimistolla riittää tekemistä. Pasilassakin on nyt enemmän suorita tv-lähetyksiä, jotka tekstitetään.

"Työni on muuttunut paljon. Erilaisten koronavirus-tiedotustilaisuuksien vuoksi on enemmän suorita tv-lähetyksiä, ja toisin kuin vaikkapa uutis- lähetyksissä, niihin ei saa enakkoon materiaaleja. Käyn Pasilassa toi- mituksessa muutaman kerran viikossa. Muuten teen etätöitä. Harras- tan larppaamista eli live-roolipelaamista, jota olen joutunut karsimaan. Isoja yleisötapahtumia, joita olen ollut mukana järjestämässä, on myös peruttu."

Heli Saarela, 47
Ulkoasutoimittaja,
Journalisti

Etäpalaverit muun toimituksen kanssa helpottavat ideointia, sanoo Heli Saarela. "On kiva nähdä tutut kasvot. Tuntuu, että tilanne on myös vahvistanut toimi- tuksen tiimihenkeä."

"Koronavirus-epidemian myötä muu toimitus on siirtynyt pääasiassa etä- työhön. Journalistin toimitusjärjestelmä ei taivu taiton osalta etänä tehtä- väksi. Siksi olen ollut töissä lähes päivittäin Journalistiliiton toimistolla, Hakaniemessä. Tunnelma on välillä ollut hieman aavemainen, joskus olen ollut siellä ainoa työntekijä. Kaipaen sitä, että voi vain huudella kol- legoiden huoneisiin ja saada nopeasti asiat ratkaistua."

Hanna Marjanen, 48
Kuvatuottaja,
Keski-suomalainen

Työpiste kotona. Hanna Marjasen ja kaikkien iloksi eläimiä riittää ja ne haluavat olla muka- na etäkokouksissa.

"Kiinnitän enemmän huomiota työturvallisuuteen. Valokuvia otetaan enemmän ulkona ja ikkunan läpi. Kuvaajilla on myös suojavaarusteet, kuten käsineitä ja puhdistusainetta. Yhteiset autot siivotaan kunnolla. Emme halua kuljettaa pöpöjä eteenpäin. Kaikki ymmärtävät tilanteen vakavuuden. Haluankin kehua työkavereitani. Kotona meillä on kaksi koiraa ja niillä pentue. Eläimet piristävät etäpalavereita."

Susanna Luikku, 46
Toimittaja-toimitussih- teeri, Apu, Image

Seinältä Susanna Luikun etätyösken- telyä vahtii Martti "Huuhaa" Innasen tau- lusta Borneon kuningas.

"Teemme valtakunnallista lehteä, joten lukijat eivät pidä siitä, jos lehti on liian Helsinki-keskeinen. Liikkuminen on nyt haasteellista, mutta me pärjäämme. Jutut valmistuvat, ja yhteyttä pidetään Teams-sovelluksella. Pitäisi silti päästä tapaamaan haastateltavia, ja repparikeikoille eikä vain istua soittelemassa ja meilaamassa. Itselläni on aina ollut muutama etä- päivä viikossa. Siinä mielessä tilanne ei yllätä."

Juttu tehtiin viikolla ennen pääsiäistä.

Mediatalojen työt rajoittivat Inari Fernándezia liikaa. Hän ryhtyi yrittäjäksi voidakseen tehdä mitä haluaa.

Manu Marttinen, teksti ja kuvat

Tubettaja Inari Fernándezillä on yhteensä seitsemän kameraa: drone, kaksi kännykkää, go-pro, pieni pokkarikamera, iso järjestelmäkamera ja blogikamera.

Tubettaja **Inari Fernández** siva-koi metsän siimeksestä kotipihalleen Sodankylän Vuojärvellä. Hiihtäjällä ei tällä kertaa ole kameraa mukanaan, mutta napit ovat korvissa. Hiihtolenkinkin voi yhdistää työhön.

”Kuuntelen aina podcasteja tai äänikirjoja, kun hiihdän”, Fernández sanoo.

Yksi Fernándezin asiakkaista on ääni- ja sähkökirjapalvelu. Yhtiö maksaa kuukausittain kiinteän summan siitä, että Fernández suosittelee palvelun sisältöjä sosiaalisen median seuraajilleen.

Useimmiten Fernández on kuitenkin liikkeellä kameransa kanssa, sillä hänen päätyönsä ja intohimonsa on videoiden tekeminen.

Videot kertovat Fernándezin nelihenkisen perheen arjesta Sodankylässä, jonne perhe muutti viime kesänä.

Fernández teki Sodankylän kunnan kanssa sopimuksen, jonka mukaisesti hän tekee joka kuukausi viisi videota. Videoilla näytetään perheen arkea, lomaillaan, reissataan, kyläillään naapurissa tai käydään ompeluseurassa tekemässä lankoja.

Kyse oli alun perin ”vaihtovuodesta Sodankylässä”. Nyt perhe on jo päättänyt jatkaa elämäänsä Lapissa ainakin toisen vuoden, vaikka sopimus Sodankylän kunnan kanssa päättyykin. Jäämispäätös sinetöityi, kun Fernándezin aviomies päätti jäädä opintovapaalle vakituisesta työstään Espoossa.

FERNÁNDEZ ON rakentanut oman yrityksensä Inari Median videotuotannon ja vaikuttajamarkkinoinnin ympärille. Yrityksen edellisen tilikauden liikevaihto oli 133 000 euroa.

Fernándezin kuukausilaskutus on tällä hetkellä noin 7 000 euroa. Hän nostaa nettopalkkaa 2 500 euroa kuussa ja sijoittaa noin puolet laskutetusta summasta yrittäjän sivukulujen jälkeen yritykseensä mahdollisia investointeja ja hankintoja varten.

Esimerkiksi erilaisia kameroita Fernándezillä on seitsemän. Yli viiden tuhannen euron tietokone tarvitaan, jotta raskaat videotiedostot saa käsiteltyä nopeasti.

Raha tulee vaikuttajamarkkinointiyhteistöistä, esiintymisistä, koulutuksista ja yrityksille tehtävistä sosiaalisen median strategioista.

Sähkökirjapalvelun ja Sodankylän kunnan lisäksi Fernándezin jatkuvia yhteistyökumppaneita ovat suomalainen lastenvaatevalmistaja sekä maatalouden etujärjestö MTK. Ne saavat näkyvyyttä Fernándezin videoilla ja Instagram-tilillä.

Fernándezin pääkanava on Youtube, missä hänen *Äidin puheenvuoro* -videoblogillaan on noin 67 000 tilaajaa. Suosituimpia videoita on katsottu yli 500 000 kertaa.

Instagramissa hänellä on noin 34 000 seuraajaa.

Fernández avasi *Äidin puheenvuoro* -kanavan jo vuoden 2017 helmikuussa. Aluksi hän teki videoita lähinnä äitiyteen liittyvistä teemoista sekä perheensä lomamatkoilta, jotka suuntautuivat hänen aviomiehensä kotimaahan Espanjaan.

Videoita on kolmen vuoden aikana katsottu yhteensä yli 15 miljoonaa kertaa.

Lisäksi Fernández piti noin puolen vuoden ajan Vauva.fi-sivustolla arjestaan perinteistä blogia, mutta se päättyi maaliskuun alussa, kun *Vauva* siirtyi osaksi *Helsingin Sanomien* toimitusta.

Fernandez arvioi tekevänsä 50-tuntista työviikkoa, mutta usein työmäärä on tätä suurempi. Hänen laskennallinen tuntipalkkansa on noin 40 euroa.

"Ainakin viisi päivää viikossa teen töitä koko valveillaoloajan", hän sanoo.

Hän julkaisee sopimuksen mukaisesti joka tiis- tai Vaihtovuosi Sodankylässä -videon ja noin viisi kertaa viikossa Instagram-postauksia.

Videoiden tekemiseen kuluu paljon aikaa, koska Fernandez tekee kaiken itse: ideoi, käsikirjoittaa, kuvaa, ohjaa perhettään, esiintyy, editoi, jälkikäsittelee ja julkaisee. Vain käännöstekstit, Youtube-kansikuvat ja taustamusiikin hän tilaa ulkopuolelta.

Vajaan puolen tunnin videon kuvauksiin menee vähintään päivä ja editointiin ja muuhun jälkikäsittelyyn kaksi.

VIELÄ NOIN KAKSI vuotta sitten Fernández oli vakituissa työsuhteissa Ylellä. Yrittäjän uraa edelsi noin 12 vuoden työputki kirjoittavana toimittajana ja radiotuottajana sekä YleX:n tapahtumatuottajana ja -markkinoijana.

Vuosien varrella Fernández koki mediatalojen työnkuvat itselleen liian kapeiksi. Piti olla joko kirjoittava toimittaja, radiotuottaja tai tapahtumien järjestäjä. Toimenkuvaa oli vaikea laajentaa.

Fernández olisi halunnut tehdä Ylelle perheasioita käsittelevää podcastia, mutta Yle kieltäytyi.

"Ei kukaan halua kuunnella tapahtumatuottajan podcasteja äitiydestä. Et voi tehdä podcasteja, koska et ole radiojuontaja." Näin minulle sanottiin.

Lopulta hän päätti lähteä vakituisesta työpaikasta. Yrittäjänuransa aluksi Fernández tienasi elantonsa kirjoittamalla freelancerina juttuja ja tekemällä yritysviestintää ja -markkinointia. Yle oli hänen ensimmäisen asiakkaansa.

Yön tunnit kuluivat uuden intohimon eli videoiden parissa. Sitten hän päätti uravalmentajan kannustamana keskittyä vain videoiden tekemiseen.

"Päätin, että Youtuben tekemisestä tulee seuraava ammattini. Karsin oikeastaan lähes kaiken muun paitsi vaikuttajamarkkinointiin liittyvät projektit pois."

Nyt Fernández on saavuttanut aseman, jossa voi toteuttaa itseään laajasti. Suunnitelmissa on siirtyminen arjen kuvaamisesta luontoon sekä mahdollisesti ainakin lastenkirjojen toimittaminen ja oma podcast.

"Yrittäjänä oleminen vaatii kekseliäisyyttä, mutta uskon todella vahvasti siihen, että jos seuraa omaa vahvaa intohimoa, se tuo menestyksen." ●

Youtube-videoiden tekemisellä itsensä ja perheensä elättävä Inari Fernández kutsuu itseään tuottajaksi. "Olisi vaikea sanoa itseäni toimittajaksi, koska teen käsikirjoituksen kuvauksen, markkinoinnin ja koko tämän tuotannon, joka tässä pyörii."

Inari Fernández, 39

- Tubettaja ja vaikuttajamarkkinoinnin yrittäjä vuodesta 2018 lähtien. Tuottaa yrityksensä Inari Media Oy:n kautta sosiaalisen median sisältöjä Youtubeen ja Instagramiin.
- Filosofian maisteri Tampereen yliopistosta. Opiskeli tiedotusoppia ja saksan kieltä.
- Asuu perheensä kanssa Sodankylän Vuojärvellä. Tekee Sodankylän kunnan kanssa yhteistyössä #vaihtovuosi-sodankylässä-sarjaa Äidin puheenvuoron some-kanaviin. Sarjaa on katsottu 33 miljoonaa kertaa 8 kuukauden aikana eri kanavista ja sitä on kommentoitu, tykätty tai jaettu yli miljoona kertaa.
- Työskennellyt aiemmin toimittajana Orimattilan Sanomissa, Miss Mix -lehdessä ja Cosmopolitanissa sekä freelancertoimittajana useille aikakauslehdille. Toiminut radio- sekä tapahtumatuottajana ja -markkinoijana YleX:llä.

Kuka sai tukia, kuka piilotti omistuksia? Uudet tietokannat helpottavat toimittajan työtä.

Jarno Liski, teksti • Maxim Usik, kuvitus

Ketkä perustivat yrityksen?

Yritysten tilinpäätökset on saanut sähköisenä jo pitkään. Marraskuusta 2014 alkaen kaikki muutkin yritysten toimittamat asiakirjat on skannattu ja löytyvät Patentti- ja rekisterihallituksen Virre-tietopalvelusta. Näitä ovat perustamisilmoitukset sekä yhtiökokousten tai hallitusten pöytäkirjat koskien kaupparekisteriin ilmoitettavia muutoksia.

Esimerkiksi *Suomen Kuvalehden* uutisoima tieto kahden perussuomalaisten kansanedustajan ja kiinalaismiehen yhteisestä yrityksestä löytyy parilla klikkauksella Virrestä yhtiön perustamissopimuksesta. *Etelä-Suomen Sanomat* puolestaan löysi uutisen paikallisen jääkiekkjoukkueen kassakriisistä kaupparekisteriin toimitetusta kokouspöytäkirjasta.

Journalisti voi ottaa oppia myös poliisilta ja kiinnittää huomiota muutosilmoituskuiteihin: bulvaaniyhtiöiden todellinen vallankäyttäjä voi paljastua tilisiirto- tai korttimaksutositteiden avulla. Myös yhtiöiden käyntiosoitteet, puhelinnumerot ja sähköpostiosoitteet voivat kytkeä yhteen yrityksiä, joilla ei näennäisesti pitäisi olla tekemistä toistensa kanssa. Samaan aikaan samaan osoitteeseen rekisteröidyt yhtiöt olivat tärkeä johtolanka Ylen Nuorisosäätiö-paljastuksissa.

Tilinpäätökset sekä rekisteri-ilmoitukset liitteineen maksavat 3,22 euroa kappaleelta. Sopimusasiakas saa asiakirjat puoleen hintaan. Sopimusasiakkuus maksaa 200 euroa ensimmäiseltä vuodelta ja sen jälkeen 20 euroa vuodessa.

virre.fi

Paljonko ministeriö maksoi selvityksestä?

Valtion hankinnat ovat joitakin poikkeuksia – esimerkiksi puolustusministeriön ja suojelupoliisin tietoja – lukuunottamatta kätevästi tietokannassa. Tietoja voi hakea viranomaisittain, yrityksittäin tai hankintakategorioiden perusteella. Vuosittaiset ostot ovat haettavissa vuodesta 2016 lähtien. Valtionyhtiöiden ostolaskutietoja järjestelmä ei sisällä, koska julkisuuslaki ei ulotu osakeyhtiöihin.

Tutki hankintoja -palveluun on alettu lisätä myös kuntien ostolaskutietoja. Toistaiseksi saatavilla on vasta Helsingin ja Vantaan tietoja. Monet kunnat ovat kuitenkin jo vuosien ajan julkaisseet ostolaskutietojaan avoimena datana omilla verkkosivuillaan. Lisäksi esimerkiksi Sitra on julkaissut ostolaskutietonsa. Olipa tietoja julkaistu tai ei, kenellä tahansa on oikeus saada ne julkisuuslain nojalla pyytämällä niitä viranomaiselta kirjallisella tietopyynnöllä.

Ostolaskutietojen perusteella toimittaja voi tehdä tietopyyntöjä yksittäisistä hankinnoista saadakseen kopiot niin laskuista kuin hankintapäätöksistä tai muista hankintaan liittyvistä asiakirjoista.

tutkihankintoja.fi

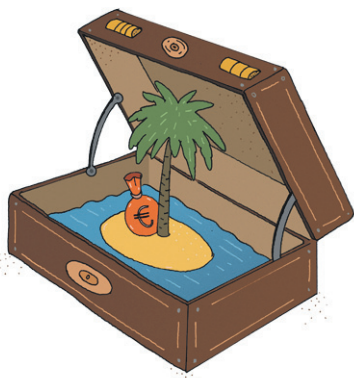
Onko virkamiehellä offshore-yhtiö?

Vuonna 2013 *Helsingin Sanomat* teki paljastuksia Suomen talouseliitin salatuista sijoitusyhtiöistä. Ne perustui-
vat Luxemburgin virallisessa lehdessä julkaistuihin ilmoituksiin.

Nyt sama lehti on tutkivan journalismin järjestö OCCRP:n Aleph-hakukoneessa yhdessä 18 muun maan virallisten lehtien kanssa. Hakukoneesta löytyvät myös monien maiden kiinteistörekisteritiedot ja julkistetut tietovuotoaineistot. Tiedot ovat hyödyllisiä niin ulkomaisten sijoittajien taustojen selvittämisessä kuin suomalaisten mahdollisesti ulkomaille perustamien yhtiöiden etsimisessä.

Erityisesti yritystietojen maailmanlaajuiseen etsimiseen erinomainen palvelu on myös ilmainen, yli sadan maan kaupparekisteritietoja sisältävä OpenCorporates. Suomalaisten hämäräliikemiesten suosiman Viron ilmaisten kaupparekisteritietojen selaamiseen soveltuu Teatmik, joka myös visualisoi henkilöiden yritysyttydet.

aleph.occrp.org,
opencorporates.com, teatmik.ee

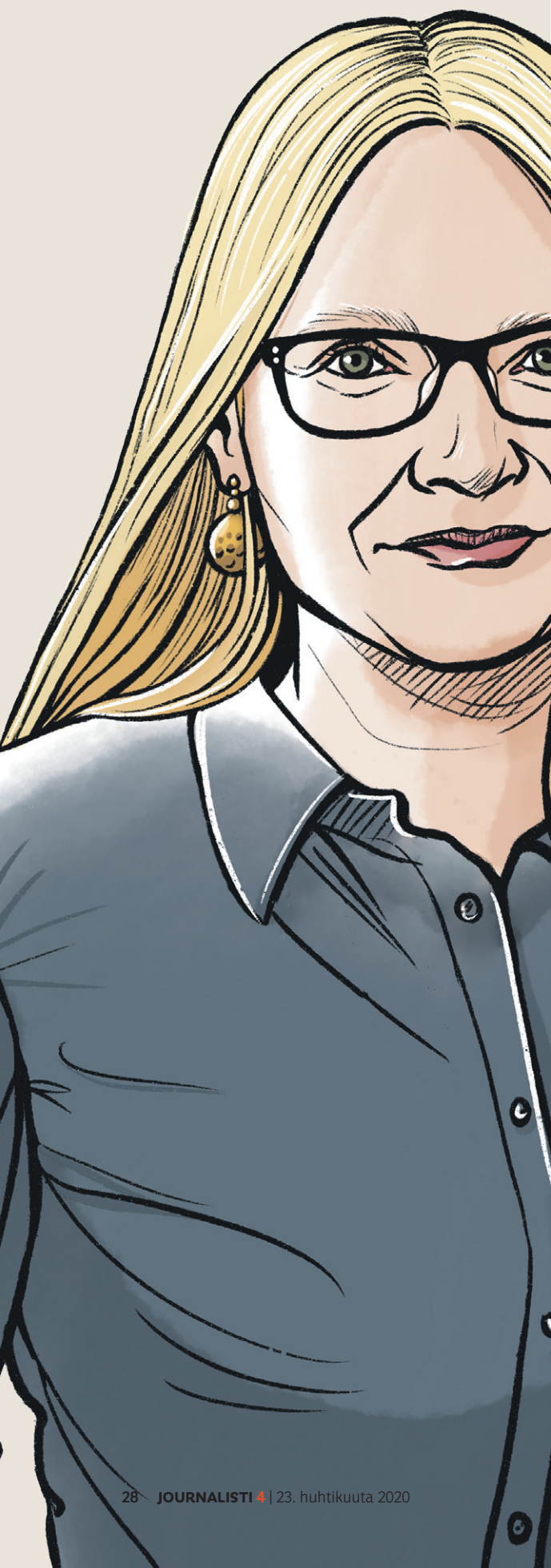
Paljonko ministerin yhtiö sai yritystukea?

Yritystuet ja muut julkiset tuet ovat hyvä lähde vallan väärinkäyttöä epäilevälle. Julkisen rahan ohjaaminen omaksi tai lähipiirin eduksi on perinteisimpiä korruption muotoja ja sitä tapahtuu julkisten hankintojen ohella myös julkisten tukien kautta.

Entisen Tekesin eli nykyisen Business Finlandin myönnetyt ja maksetut tuet vuodesta 2010 lähtien ovat saatavilla yhtiön verkkosivuilla. Raha-automaattiyhdistyksen avustukset eli nykyiset sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskuskuksen STEA:n tukitiedot ovat haettavissa verkkosivuilla vuodesta 2017 eteenpäin. Vuosien 2000–2016 tiedot voi ladata Excel-tiedostona.

EU:n rakennerahastoista myönnettyille tuille on omat tietokantansa ohjelmakausilta 2007–2013 ja 2014–2020. Kaikista rahoituksista voi pyytää tietopyynnöllä lisätietoja tuen myöntäneeltä viranomaiselta. ●

businessfinland.fi, avustukset.stea.fi,
www.eura2007.fi/rrtiepa, www.eura2014.fi/rrtiepa

Media ei joko osaa tai halua tunnistaa oikeistopopulistien vedätyksiä. Siksi tarvitaan kulttuurisodan kirjeenvaihtajia, kirjoittaa Johanna Vehkoo

Johanna Vehkoo, teksti ● Hanna Lahti, kuvitus

Marraskuussa 2019 vihreiden kansanedustaja **Pirkka-Pekka Petelius** pyysi julkisesti anteeksi 1980-luvun tv-sketsejään, joissa hän oli pilkannut saamelaisia. Saman kuun lopulla kaikki suuret tiedotusvälineet uutisoivat poliisin saamista lukuisista tutkintapyyntöistä, joissa pyydettiin synäämään vanhoja tv-sarjoja. Mahdollisena rikosnimikkeenä oli kiihottaminen kansanryhmää vastaan.

Uutisissa mainittiin paitsi Peteliuksen anteeksipyyntö myös **Päivi Räsäsen** (kd.) vanhaan kirjoitukseen kohdistuva kiihottamistutkinta. Näin tiedotusvälineet antoivat lukijoille lukuohjeen ja kontekstin, joka oli täysin totuudenvastainen.

Tutkintapyyntö yhdistyivät uutisissa rasismien vastustajiin ja "suvakeihin". Suuri yleisö tulkitsee, että nyt se poliittista korrektiutta vaativa jengi on mennyt lopullisesti sekaisin – tehdä nyt tutkintapyyntöjä muinaisista tv-ohjelmista! Eikö mitään saa enää sanoa, edes historiassa?

Oikeasti tutkintapyyntöjä eivät olleet tehneet rasismien vastustajat vaan oikeistotrollit. Jokainen, joka on viettänyt runsaasti aikaa Twitterissä, tunnistaa tällaisen tutkintapyyntöjen tehtailun trollaukseksi.

”Jos on selvästi kyse typerästä pelleilystä, mikseivät journalistit kirjoita, että nyt on kuulkaa kyse aivan typerästä pelleilystä?”

Iso osa toimittajista kuuluu Twitteriä käyttävään kansan-osaan. Miksi he sitten kirjoittivat uutisensa siten, että yleisölle syntyi totuudenvastainen kuva? Jos on selvästi kyse typerästä pelleilystä, mikseivät journalistit kirjoita, että nyt on kuulkaa kyse aivan typerästä pelleilystä?

Kun poliisi myöhemmin tiedotti esitutinnan lopettamisesta, osa tiedotusvälineistä kertoi, että tutkintapyyntöjen takana olivat trollausmielessä liikkeellä olleet oikeistolaiset. Tieto tuskin tavoitti likimainkaan samaa yleisöä kuin alkuperäiset, harhaanjohtavat uutiset.

Jokaisen pitäisi sisäistää misinformaatiotutkimuksesta ainakin tämä: kun jokin asia on esitetty totena ja se on iskostunut kuulijan mieleen, käsitystä on erittäin vaikea muuttaa.

Tässä tapauksessa laajan yleisön uutisista saama kuva sai muhia koko esitutinnan ajan. Monelle se jäi pysyväksi totuudeksi.

TOIMITUKSISSA EI JOKO osata tunnistaa trollausta tai sitten siltä halutaan ummistaa silmät. Tarkoitukselliset provokaatiot päätyvät usein uutisotsikoihin. Eikä mikään ihme, jos pelkkä kuohuttava tviitti (ja sen saama pöyristynyt reaktio) riittää uutisen aiheeksi.

Esimerkkejä piisaa: räjähtelevät lepakot, ”kuunatsitutkimukseksi” leimattu holokaustitutkimushanke ja **Mikko Kärnän** (kesk.) tviitit.

Trollilla on aina etulyöntiasema. Hän pääsee aina yllättämään kohteensa, jonka osaksi jää reagointi provokaatioon.

Mutta kohde voi valita, miten reagoi. Yksi hyvä vaihtoehto on hiljaisuus.

POPULISTIPOLIITIKOT JA oikeistotrollit ovat oppineet manipuloidaan niin sosiaalisen median keskusteluja kuin perinteistäkin mediaa. Someyhtiöt ovat alkaneet jossain määrin karsia ja rajoittaa vihaisten provokaattoreiden ja salaliittoteoreetikoiden näkyvyyttä.

Voi olla, että jatkossa suuri someyleisö ei ole enää trollien pääkohde. Täkyt suunnataan yhä suuremmin toimittajille, kun taas somekanavien yleisö toimii hyödyllisenä välikappaleena, kun se pöyristyy jokaisesta provokaatiosta ja tekee niistä siten medialle uutisarvoisia.

Toimittajista voi tulla disinformaation levittäjien ykköskoh-teita, jos mediataloissa ei ymmärretä varoa ja varautua.

Provosoivien ja harhaanjohtavien viestien voimistaminen on ongelma, johon journalistisella medialla ei ole yksiselitteistä ratkaisua. Hyvä olisi tiedostaa ainakin se, että misinformaatio tulee usein huipulta. Poliitikot ja media voimistavat sitä.

Politiikan ja misinformaation tutkijan **Brendan Nyhanin** tuoreen tutkimuksen mukaan valeuutissivustoilla ja muilla epämääräisillä marginaalisiteilla on loppujen lopuksi aika pieni yleisö. (Tutkimus tosin koski vain Yhdysvaltoja.) Näiden sivustojen sijaan ihmiset saavat harhaanjohtavaa tietoa suoraan perinteisestä mediasta ja poliittisilta mielipidevaikut-tajilta.

Poliitikko voi esimerkiksi vahvistaa ja levittää salaliittoteoriaa ilman että hänen voidaan suoraan väittää tukevan sitä. Tarvitsee vain hieman vihjailla väestönvaihdosta tai 5G-verkkojen haitallisuudesta, ja media toistaa sitaatin sellaisenaan.

JO VUONNA 2017 julkaistussa *Media manipulation and disinformation online* -tutkimusraportissa kuvattiin seikkaperäisesti, miten äärioikeistoryhmittymät käyttävät mediaa hyväkseen viestien-sä levittämässä. Yksi heidän taktiikoistaan on ”huomiohakke-rointi” (*attention hacking*), eli omien teemojen syöttäminen esi-merkiksi toimittajille, bloggareille ja somevaikuttajille.

Vaikka niin kutsuttu alt-right, naisia ja vähemmistöjä solvaa-vat miesasia-aktivistit, trollit ja valkoisen ylivallan kannattajat eroavat paljonkin toisistaan, ne kaikki käyttivät menestyksekkäästi samoja huomion maksimoinnin ja viestien levittämisen taktiikoita.

Tutkijat moittivat mediaa siitä, että se on nostanut esiin mar-ginaalisten ryhmien agenda ja antanut sille huomattavasti ryhmien oikeaa kokoa suuremman huomion. Näin pienet oi-keistoryhmittymät saavat näkemyksilleen laajemman yleisön ja pystyvät samalla murentamaan luottamusta perinteiseen mediaan.

Journalistinen media tarvitsee kirjeenvaihtajia internetin kulttuurisotiin: merkitysten purkajia ja meemilukutaitoisia nörttitoimittajia. Heidän supervoimiinsa kuuluisivat ironian ymmärtäminen, provokaation tunnistaminen ja puheenaihei-den todellisen yhteiskunnallisen merkityksen avaaminen. ●

HBL:s Nordgren rapporterar från det svenska coronaundantaget

Jeanette Björkqvist, text ● Richard Nordgren, foto

När intervjun görs, alldeles i slutet av mars, fungerar det svenska samhället fortfarande något så när normalt. Läget förändras förstås hela tiden, men Sverige har längs med att coronakrisen eskalerat valt att gå sin egen väg i hur man hanterar den.

Richard Nordgren, *Hufvudstadsbladets* nytilträdde Nordenkorrespondent, har exempelvis fortfarande gått på presskonferenser tillsammans med andra journalister. Han har träffat människor och intervjuat dem ute på fältet. Efter jobbet har han gått till närkrogon och äta. Han har satt sig på en uteservering och tagit en kopp kaffe tillsammans med andra.

”Jag har förstått att det här verkar smått absurt sett ur finländskt perspektiv.”

Så är det onekligen. Medan i stort sett alla finländare sedan mitten av mars snabbt lärde sig hållas hemma och när det mesta stängdes ner valde Sverige en annan väg. Samhället har i princip hållits öppet. Stockholms vinbarer har haft fulla hus. Säsongen för uteserveringarna tidigare lades rentav.

I Finland har redaktionerna också sedan veckor tillbaka utlokaliserat rapporteringen till distansarbetande journalister och redaktionsledning. Sin egen redaktion, *HBL* i centrum av Helsingfors, beskriver Nordgren exempelvis som ”en no-go-zone”.

”De svenska redaktionerna har också spridit ut sina medarbetare, men de har fortfarande haft folk på plats. Folkhälsomyndigheterna har dagligen hållit en

pressbriefing klockan 14 och i den har en massa journalister deltagit.”

NORDGREN HANN INTE själv uppleva undantagstillståndet hemma. Inför hans flytt till Stockholm den 16 mars höll coronasituationen visserligen på att eskalera, men på det stora hela fungerade det mesta ännu något så när normalt. På redaktionen fördes ändå en diskussion om hans förestående flytt.

”Jag blev tillfrågad om jag vill åka och svara att det tänker jag göra. Det var mitt eget beslut. Flygturerna hade redan minskat kraftigt, men jag hann med på ett av de sista planen. Kort efter att jag hade installerat mig i Stockholm så stängdes gränserna och sedan började åtgärderna skärpas. Dimensionerna på det som skulle komma hade nog ingen kunnat förutse då i början av mars.”

Själva krisen är förstås skrämmande och kantad av grymma personliga tragedier för alla dem som direkt eller indirekt drabbas av coronaviruset. Men ur jobbperspektiv är situationen exceptionell och intressant på båda sidor av Östersjön.

”Ur ett journalistiskt perspektiv är det oerhört intressant att jobba i Sverige just nu. Och jämfört med kollegornas situation i Finland så är det ju fortfarande förhållandevis lätt att arbeta här.”

Han följer aktivt med rapporteringen om Sverige och konstaterar att den till vissa delar verkar gå ganska hårt utanför de svenska gränserna.

”Folk talar om att Sverige sysslar med rysk roulette, att man låter den äldre befolkningen dö och sådana saker. Det är lite endimensionellt. Här i Sverige finns det en

tanke bakom att man inte stänger ner allting och det finns en tillit bland folket. Medborgarna litar på experter och politiker. De litar i sin tur på att medborgarna agerar själva.”

Det är inte heller, i motsats till vad man kanske tror, så att Sverige inte gjort någonting alls. Det har införts begränsningar, men de har gjorts utan order eller lagändringar. Det har, säger Nordgren, funnits en konstant beredskap att vidta fler begränsande åtgärder, men de görs bara om hälsoexperterna anser dem vara nödvändiga. Och det här linjeval verkar svenskarna generellt ställa sig bakom.

Just de här aspekterna tycker han delvis har saknats i den nordiska rapporteringen om Sveriges linjeval i coronakrisen.

Richard Nordgren är HBL:s nya korrespondent i Stockholm och en del av tidningens nya Nordensatsning där också hans företrädare Jan-Erik Andelin och biträdande ansvariga utgivaren Lena Sköglberg ingår.

Ur ett journalistiskt perspektiv är det oerhört intressant att jobba i Sverige just nu.

"Är Sveriges eller Finlands väg rätt? Det vet ingen, allra minst alla de vanliga människor som plötsligt har blivit epidemiologiska experter."

Han har också med intresse följt med hur medierna rapporterat om krisen. Svenskarna är i någon mån ambivalenta inför det egna landets linje, men än så länge har det till exempel rätt en i stort sett intakt politisk borgfred, där man snällt tillsammans lystrar till de ledande experterna. Likaså verkar svenskarna generellt hysa en tilltro till att ledningen agerar i allas intresse.

"När statsminister **Stefan Löfven** inleder sina presskonferenser med att påminna om vikten av tvätta händerna, så uppfattas det också som en genuin omsorg, inte som

någonting naivt."

I Finland, menar han, är den pågående utvärderingen av det som sker mer bitsk trots att ingen sitter på rätt lösning. Som exempel nämner han en ledartext i *Iltalehti* nyligen där det stod att **Sanna Marins** regering inte har en aning om hur Finland ska ta sig ur krisen varken medicinskt eller ekonomiskt.

"Det är en helt korrekt och totalt idiotiskt slutsats. Ingen annan i hela världen vet heller svaret. Sådana typer av slutsatser i en ledartext är så dumma att man baxnar."

HBL HAR INGEN redaktion i Stockholm, utan Nordgren arbetar, precis som de flesta kollegorna i Finland numera, i anslutning till-

sitt hem. Där finns gott om plats, för än så länge är han ensam på plats.

Kvar i det avspärrade Nyland finns nämligen hans fru och son, som flyttar till Sverige först mot hösten. Familjens planer på att Richard Nordgren veckopendlar till Helsingfors under våren gick i stöpet i stort sett direkt efter flytten.

"Det är nog det jobbigaste. Jag har kontakt med familjen via videosamtal flera gånger varje dag, men när vi får ses på riktigt igen vet ingen. Flygbiljetterna som jag hade reserverat i förväg för att kunna pendla lite förmånligare har jag ingen nytta av längre. Men hade jag åkt till Sverige om jag vetat att det blir så här? Antagligen. Arbetsmässigt är det här en så intressant situation." ●

Behovet att få skratta är stort när nyheterna präglas av sorgliga händelser. "Som serietecknare letar man ständigt efter material som publiken kan relatera till. Coronakrisen är en mycket allvarlig sak, men den har också skapat komiska situationer", säger Kim Filppula som gör Kim's Comics.

Större sug efter humor i kristider

Johan Svenlin, text ● Johannes Tervo, foto

När *Saturday Night Live* (SNL) skulle inleda sin 27:e säsong, 18 dagar efter 11 september-attackerna, fanns det en oro om att stämningen i New York och övriga USA inte skulle tillåta den sortens tramshumor som SNL stod för. I början av programmet gick producenten **Lorne Michaels** fram till kvällens gäst **Rudolph Giuliani**, dåvarande borgmästare i New York, och frågade:

"Can we be funny?"

Giuliani tittade på Michaels och svarade:

"Why start now?"

Förlösande skratt. Den spända stämningen var bruten, hotet skulle övervinnas med humor.

Nu är hela världen inne i en kris, där dödsiffror stiger och gripande berättelser om hjältar och offer sprids i olika medier. Samtidigt har coronakrisen också inneburit en explosion av humoristiska memes på sociala medier. Serietecknarna har frossat i skämt om toalettpappershamstrande och distansarbetets mödor.

"Hela situationen är förstås allvarlig, men i de vardagliga sakerna runt omkring detta kan man hitta komiska situationer som alla kan relatera

till, säger **Kim Filppula** som i drygt två publicerat Kim's Comics varje söndag i *Vasabladet* och *Österbottens Tidning*.

Det märks att det finns mer skämt i luften än normalt.

Tomas Bäck, som gör Tomppis memes

TROTS ATT HSS Medias redaktionsledning bestämde att koncernens tidningar skulle hoppa över 1 april-skämtet i år har Filppula haft fortsatt fria händer. Hans seriestrippar handlar främst om aktuella händelser i Österbotten, en region som hittills varit relativt förskonad från coronaviruset, jämfört med många andra regioner i världen. Han tror att behovet att få skratta även finns i Norditalien och andra hårt drabbade områden, men han framhåller att karikatyrtecknare alltid måste anpassa sina skämt utifrån stämningen i samhället.

"Trots att man inte menar något illa kan en serieteckning tolkas annorlunda av mottagaren. Därför kan det vara bra att ta en rejäl funderare innan man går ut med ett skämt offentligt."

På sociala medier har karantäntillvaron gett nya uttryck för skämtsam kreativitet. Fotbollsstjärnor har utmanat sina kollegor och fans att jonglera wc-pappersrullar och gulliga husdjur på hemmakontor har fått en ny vår.

"Det märks att det finns mer skämt i luften än normalt. Jag tycker att humorn hållit en bra nivå under coronaperioden", säger **Tomas Bäck** som publicerar memes på Facebook, Instagram och i bokform.

Han sätter ut ett par tre memes per vecka och har haft några som handlat om hur coronakrisen påverkat vardagen. Responsen från publiken är till största delen positiv, han har inte hört om att någon tagit illa upp av humor som relaterar till coronakarantänen.

"Det finns kanske en del som inte vill ha någon humor för tillfället, men jag tror ändå att de flesta vill pigga upp sin vardag. Ju allvarligare situation desto viktigare är det att få skratta", säger Bäck. ●

Mitt i vårt livs största story

Man vänjer sig sakta vid att inte veta vilken värld man vaknar upp till. Jag anpassar mig till restriktioner, isolering, distansjobb och en halvtidstjänst som lågstadielärare. Intervjuer som görs per telefon eller på två meters avstånd. Allt medan en osynlig tsunami långsamt hotar rulla in över oss.

Nyland spärras av, tågen och flygen har stannat och redaktionerna befinner sig i diaspora. Allt har stannat upp samtidigt som allt händer och hungern efter nyheter är bottenlös. Vill vi relatera till ett liknande skeende får vi gå hundra år tillbaka i tiden. Det blir man inte mycket gladare av.

VÅRA FRI- OCH RÄTTIGHETER har starkt begränsats, för att platta till kurvan. Få opponerar sig. Mitt i krisen tenderar vi att följa ledaren, och vem har en bättre idé om hur en pandemi ska tuktas? Vi sneglar mot Sverige och kritiken är vass. På ledarplats i *Dagens Nyheter* kräver **Peter Wolodarski** strängare åtgärder och kritikstormen mot honom rasar. Vi byter vår frihet mot trygghet, eller är det ett gemensamt talko, tacksamma för att någon handlingskraftigt tar kommando.

DET SOM HÄNDER ställer journalisten i svår position. Vi vinner ingenting på att skapa oro, men är trots allt satta till att granska makten, att ställa våra frågor i en situation där entydlig forskning saknas. **Ulrika Hyllert** som är ordförande för Journalistförbundet i Sverige skriver i den svenska systertidningen att coronakrisen kommer att va-

ra ett trycktest på hela det svenska samhället. Också på vår demokrati och skyddet av våra oberoende medier.

Det samma gäller för Finland, vill jag påstå. Den oberoende journalistiken är utsatt för en prövning av sällan skadat slag. Våra röster och texter är de som når befolkningen, en tröst, och ett sällskap i kaoset som gör det överkliga lite mera greppbart. Journalistiken får ändå inte bli okritisk och tandlös. Det är vårt jobb att sälla, faktagranska, rapportera och ställa de kritiska frågorna. Hur fri journalistiken tillåts vara, är också ett mått på demokratin.

"Det är vårt jobb att sälla, faktagranska, rapportera och ställa de kritiska frågorna."

NU ÄR DE DIGITALA kanalerna viktigare än någonsin för att kunna jobba, hålla kontakten och utbyta tankar och åsikter. Nu mer än någonsin behöver vi diskutera med våra kollegor, dryfta etiska dilemman och värna den oberoende journalistiken. Någon liknade coronakrisen vid ett maratonlopp, det gäller att hushålla med krafterna för att orka länge. Vi måste hålla ut, hålla ihop och stå ut med ovissheten.

Mikaela Löf ●
mikaela.lov-alden@yle.fi
Skribenten är Yles nyhetsreporter
i Österbotten

FÖRE DEADLINE

Jobbet som direktör för Svenska Yle lockar Yle-anställda

Ansökningstiden för tjänsten som direktör för Svenska Yle gick ut den 25 mars. Drygt tio personer sökte jobbet, av vilka största delen jobbar på Yle. Det skriver Yles vd **Merja Ylä-Anttila** i ett e-brev till *Journalisten*.

Den pågående coronaepidemin har enligt Merja Ylä-Anttila gjort rekryteringsprocessen något långsammare än normalt. Det är bråda tider på det statliga mediebolaget och intervjuerna, som inleds strax efter påsk, görs via videolänk. Det dröjer antagligen till maj innan Yles styrelse fattar beslut om vem som ska efterträda **Marit af Björkesten**.

Vad förväntar sig Yle av den nya direktören?

"En god utvecklare av Svenska Yle och en god medlem i Yles ledningsgrupp. Personen är en aktiv lagspelare, som i samarbete med andra, är med och leder hela bolaget", skriver Merja Ylä-Anttila.

Jobbet som direktör för Svenska Yle kunde sökas av vem som helst. Så var det inte ursprungligen tänkt. Yle planerade att lediganslå tjänsten enbart

internt, bland annat med motiveringen att det tar lång tid för en utomstående att sätta sig in i mediehusets verksamhet. Bolaget ändrade sig ändå efter protester från facket och från anställda.

"Jag är glad att de lyssnade på personalen. Det är den viktigaste medieposten i Svenskfinland och det är en principiellt viktig sak att vem som helst hade möjlighet att söka", säger redaktören **Eva Pursiainen** som också är ordförande för Svenska fackavdelningen vid Rundradions programarbetare.

Hon hoppas att den nya direktören är en modig publicist, att hen är närvarande och har en stark journalistisk integritet.

"Jag hoppas också på ett fortsatt gott samarbete med personalen. Personalen är den viktigaste resursen och direktören bör ha ett lyssnande öra."

Marit af Björkesten har varit direktör för Svenska Yle sedan 2012. Hon fortsätter jobba på Yle – som chef för Yles nya enhet för strategi och publikrelation.

Lina Laurent

FOKUS

Ralf Sundbergin kipparoimassa purjehduslehdessä on aina kesä

Tommy Pohjola, teksti ● Karl Vilhjálmsson, kuva

Oli tavallinen perjantai, kun puhelin soi. Kaupunkitoimittaja **Ralf Sundberg** oli jättänyt *Hufvudstadsbladetin* viisi vuotta aiemmin. Merta ja veneilyä rakastava eläkeläinen vastasi soittajalle ”kyllä”. *Frisk Bris* -purjehduslehden päätoimittajaksi siirtynyt Sundberg on edelleen tyytyväinen neljättä vuotta jatkuvaan työhönsä.

”Tämä on mukavaa hommaa. Saan tavata ihmisiä ja kirjoittaa siitä, mistä pidän. Paitsi että nyt kaikki haastattelut on tehtävä puhelimitse. Enkä päässyt täältä Hangosta omalle Fyr-veneelleni Paraisille tai Turkuun painoon noutamaan lehtiä, kun Uudenmaan rajat oli suljettu virusepidemian vuoksi.”

Kuudesti vuodessa ilmestyvä, tilattava *Frisk Bris* on ainoa laatuaan koko Pohjoismaissa. Se on myös vanhin. Lehti ei arvioi veneitä eikä tee muitakaan testejä. Sundberg ja joukko avustajia kirjoittavat merellisestä elämästä.

”Kerromme ihmisistä ja purjehduksesta. Joka numerossa on myös juttua vierasvenesatamista. Näin kirjoitettavaa on myös talvella.

Meillä on noin 2500 tilaajaa Suomessa, muissa Pohjoismaissa, Espanjassa ja muualla Euroopassa.” ●

Ralf Sundbergin, 71, oli tarkoitus esitellä venetelakkaa Paraisilla Varsinais-Suomessa. Kesää ja veneiden veteen laskua kohti mennään kuitenkin myös Uudellamaalla sijaitsevan Hangon satamassa. Frisk Bris -lehden toukokuun numerossa kerrotaan Utön saaresta.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja ja suomen kielen lautakunnan jäsen.

Porsastelu päättyy joskus uutisiinkin

Yllättävät uutistilanteet nostavat välillä esiin hieman tuntemattomampaa sanastoa. Esimerkiksi joitain vuosia sitten itsenäisyyspäivän levottomuudet palauttivat suomalaisten mieleen *astalon*, tilapäisen lyömäaseen.

”Teiden varteen tuotiin valmiiksi häkkiäitaa, autonrenkaita sekä betoniporsaita”, kertoi Yle hiljattain Uudenmaan eristyksestä. Monen mielestä virkkeessä ei liene mitään silmiinpistävää, mutta yleiskielestä tarkka lukija saattaa huomata sävypoikkeaman.

Betoniporsaassa on jotain samaa kuin *peltipoliisissa*. Molemmat ovat saaneet alkunsa leikillisestä kielenkäytöstä. Sanakirjoissa *betoniporsaan* tyyliävy on vuosien varrella muuttunut leikillisestä arkiseksi, mutta *peltipoliisin* leikillinen ulottuvuus mainitaan yhä *Kieli-toimiston sanakirjassa*. Virallinen nimitys on *liikenteen valvontakamera*.

Asiallisen uutistyylin ammattilaisillakin tuntuu olevan sisimmässään sokea piste yksittäisille värit-

tyneille sanoille. Syynä voi olla rakenteen tai napakuuden lisäksi se, että tarjolla oleva termimäisempi sana tuntuu jollain tapaa elämälle vieraalta: kirjoitako *käsidesi* vai ikään kuin kuivakalla rintäänällä *käsihuuhde*?

Entä olisiko aika sittenkin kypsä esimerkiksi *betoniporsaan* ottamiseksi yleiskieleen? Tilalle ei nimittäin ole ainakaan ilmeistä vaihtoehtoa, minkä voi huomata sanakirjan varsin monopolvisesta selitetekstistä ”kadulle asetettava betoninen läpiajon este”.

Viime vuosina leikillisyydestä yleiskielen puolelle ovat loikanneet muun muassa sanat *kokousta* ja *mykkäkoulu*. *Astalo* taas oli jo suorastaan uhanalainen, mutta siitä poistettiin käytön jälkeen yleistettyä sanakirjamerkintä *vanh.* (vanhentunut).

Virallisuutta tiedotteissaan keskimäärin tavoitteleva poliisikin näkyy välillä puhuvan *betoniporsaista* ja toisinaan jopa *peltipoliiseista* – mukavan kollegiaalista, eikö?

TUTKITTUA

Median muutokset näkyvät tuloneuvottelujen uutisoinnissa

Helsingin Sanomien rooli tulopoliittisten neuvottelujen kommentoijana ja väittelyareenana on muuttunut vuosikymmenten varrella yhteiskunnallisten mullistusten mukana.

Viestinnän tutkijat **Esa Reunanen** ja **Jari Väliverronen** Tampereen yliopistosta ovat selvittäneet median roolia tulopoliittisen kokonaisratkaisun eli tupon historiassa. Tulokset julkaistiin vastikään *Tupo ja media* -nimisenä vertaisarvioituna kirjana.

Tutkimuksen aineistona toimivat *Helsingin Sanomien* tuloneuvotteluja käsittelevät artikkelit kolmelta eri vuosikymmeneltä. Varhaisin aineisto sijoittuu vuodelle 1968, jolloin solmittiin ensimmäinen tupo, ja myöhemmät vuosille 1991 ja 2015. Kaikissa näissä tapauksissa hallitus pyrki tulosopimuksella takaamaan yritysten kilpailukyyn talouskriisissä.

Vuonna 1968 tuloneuvotteluja käytiin piilossa

julkisuudelta. *Helsingin Sanomissa* poliitikot eivät niinkään kommentoineet asiasisältöjä vaan hyödynsivät lehteä puoluepoliittiseen identiteettipoliittikaan. Porvarioppositio syytti hallitusta ideologisten päämäärien ajamisesta tulopoliitiikan varjolla.

Samaan aikaan *Helsingin Sanomien* oma tyyli oli neutraalisti referoiva. Käytännössä lehti asettui näin tukemaan vallalla olevaa diskurssia ja työmarkkinoiden kolmikantaa.

Vuonna 1991 keskustelua leimasi poliittisten konfliktien ohella journalistien kyynisyys poliitikkoja kohtaan. Tutkijoiden arvion mukaan poliittista järjestelmää pidettiin tuoloin niin vahvana, että sen uskottiin kestävän median rajujakin hyökkäyksiä.

Sittemmin luottamus liberaaliin demokratiaan on horjunut ja median hyökkäykset

poliittisia instituutioita kohtaan ovat rauhoittuneet. Journalistit tiedostavat entistä paremmin, että media on yksi politikoinnin osapuolista. Vuoden 2015 tuloneuvotteluja koskevissa uutisissa ja jopa mielipidejutuissakin varottiin tukemasta mitään tiettyä poliittista linjaa

Juha Matias Lehtonen

Laura Ahva, 41, aloittaa syksyllä viisivuotis-kautensa Tampereen yliopiston journalistiikan apulaisprofessorina. Ahva toimi Sovittelujournalismi-hankkeen vetäjänä 2016–2018. Hän tutki yhdessä toimittajien ja opiskelijoiden kanssa, miten sovitteluvouden voisi ottaa journalismin tekemistä määrittäväksi ohjenuoraksi.

Laura Ahva haluaa saada paremman otteen kiihtyvistä mediaympäristöstä

Aloitat syksyllä journalistiikan apulaisprofessorina. Mitä aiot aivan ensiksi opettaa?

Vedän kurssin, jolla mietitään median ja yhteiskunnan suhdetta. Koronakriisi antaa paljon esimerkkejä. Yhdistämme teorian käsitteitä ja käytännön elämää.

Samaan aikaan aloittaa myös toinen journalistiikan apulaisprofessori. Kehu kollegaasi Heikki Heikkilää.

On helppo työskennellä tutun, ahkeran ja sitoutuneen ihmisen kanssa. Meillä on Heikin kanssa osin samansuuntaiset tutkimusintressit.

Toimittajaksi on perinteisesti voinut ryhtyä kuka tahansa. Miksi koulutuksella on merkitystä?

On tärkeää perehtyä asioihin rauhassa. Se tarkoittaa käsitteellisen ja eettisen pohjan luomista ennen kuin hyppää kiireiseen työelämään.

Olet sanonut, että "villi mediaympäristö some-kohuineen pyörii ammattimaisesti tuotetun journalismin ympärillä". Mitä tarkoitat?

Mediaa kulutetaan etupäässä verkon kautta erilaisilla alustoilla. Some on villi, mutta alustoilla pyörii myös paljon materiaalia, jota on tuotettu mediataloissa. Samalla journalismi tarvitsee jakelualustoja löytääkseen lukijoita. Tätä vastavuoroista suhdetta on pystyttävä tarkastelemaan.

Miten journalistiikan koulutus on muuttunut parinkymmenen viime vuoden aikana?

Nyt keskitytään enemmän sisältöön, kun väline-erot ovat liuenneet. Jakelukanava vaihtuu, mutta enää sitä ei pidetä niin erillisenä.

senä. Digitalisaatio on ollut kiivasta jo kymmenen vuotta. Tutkimus tulee pikkuisen jäljessä. Viime vuosina on alettu saada jäseneltyä ja kehitettyä käsitteitä.

Olet erikoistunut sovittelujournalismiin. Olisiko se erityisen sopiva journalismin laji vallitsevaan poikkeustilaan?

Joskus voisi miettiä, onko journalismin aina esitettävä maailma vastakkainasettelun kautta. Aiheet kuten ympäristö, maahanmuutto, uskonnot ja terveys, koronakin ehkä ajan mittaan, polarisoituvat helposti. Tutkijat, toimittajat ja opiskelijat ehdottavat sovittelujournalismia näkökulmaksi erityisesti sellaiseen journalismiin, joka käsittelee konfliktiherkkiä aiheita.

Millaista tietoa olet saanut poikkeustilasta mediasta?

Mielestäni suomalainen media on poikkeustilanteessa toiminut hyvin. Ulkomaankirjeenvaihtajia kutsutaan kotiin, mutta silti media seuraa kansainvälisiä tapahtumia. Se on tärkeää, jotta pystymme ymmärtämään mitä tapahtuu. Kriisi on niin pysäyttävän globaali.

Mikä on parasta tutkijan työssä?

Tutkijan työ on siitä ainutlaatuinen ammatti, että voi itse suunnitella tutkimushankkeen ja muotoilla tutkimuskysymyksen. Jos saa rahoituksen, niin sitten on myös mahdollisuus ja vapaus toteuttaa tutkimus. Uudessa työssä innostaa se, että pääsen enemmän opetukseen kiinni.

Tommy Pohjola

Moguli muisteli pahalla

Työskentelin kahdeksan vuotta sitten Keski-Uusimaassa toimittajana. Kirjoitin lehteen jutun kiinteistöjen omistuksista Keravalla, ja nimitin silloista kustantajaani **Eero Lehteä** "kiinteistömoguliksi".

Lehti käytti tuolloin suurta poliittista ja taloudellista valtaa pienessä Keravan kaupungissa: hän oli kaupunginhallituksen puheenjohtaja, Keravan suurin yksityinen kiinteistönomistaja – sekä sanomalehti Keski-Uusimaan ja Suomen Lehtiyhtymän suurin omistaja.

Lehti ei ollut tottunut toimintansa kriittiseen tarkasteluun. Hän soitti toimitukseen heti aamulla ja purki kiukkuaan sekä minulle että silloiselle päätoimittajalle.

Vastasin Lehdelle, että sanakirjan mukaan moguli on henkilö, jolla on merkittävää valtaa jollakin tietyllä alalla. Sanan määrittely ei autanut. Lehti ilmoitti, ettei anna minulle enää ikinä haastatteluja ja paiskasi luurin korvaani.

Hiljattain lainasin kirjastosta viime vuonna ilmestyneen Lehden elämäkerran. Siinä hän muistelee, kuinka suuttui omistamansa lehden nimettömäksi jäävälle toimittajalle:

"Keskarin toimituksen pitkäaikaisella pääluottamusmiehellä, joka ymmärtääkseni oli taistolainen tai ainakin entinen sellainen, oli jotakin mua vastaan."

Taistolaiseksi en itseäni tunnistanut, mutta Keski-Uusimaan pitkäaikaiseksi pääluottamusmieheksi kyllä.

Lehden mukaan päätoimittaja olisi antanut tapauksesta varoituksenkin. Niin ei kuitenkaan käynyt, vaikka päätoimittajan kanssa mogulisanasta keskustelinkin.

Myöhemmin, toisessa jutussa, määrittelin Eero Lehteä "lehtimoguliksi".

Siitä hän ei ollut moksiskaan.

Veijo Eronen

Kirjoittaja on eläkkeellä oleva toimittaja ja Keski-Uusimaan toimituksen entinen pääluottamusmies.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Journalistiliiton opiskelijälähettiläs Laura Forsén on menossa itsekin toimitusharjoitteluun, Ylen Lounais-Suomen aluetoimitukseen. Hän uskoo työtä ja kiirettä riittävän, vaikka vähän jännittääkin sitä, miten harjoittelu sujuu poikkeusoloissa.

KESÄTYÖNTEKIJÖITÄ TARVITAAN MYÖS POIKKEUSOLOISSA – MÄÄRÄAIKAISUUS SITOO MOLEMPIA

Tommy Pohjola, teksti ● Heli Saarela, kuva

Monet mediayhtiöt ovat aloittaneet koronavirustilanteen varjolla yt-neuvottelut. Esimerkiksi Keskuomalainen-konserni aikoo lomauttaa henkilöstönsä enintään 90 päiväksi huhtikuun ja heinäkuun välisenä aikana. Sanomalehtien liiton maaliskuussa tekemässä kyselyssä miltei puolet liiton jäsenyritysten päätoimittajista ja toimitusjohtajista piti todennäköisenä, että henkilöstöä irtisanotaan tai lomautetaan epidemian vuoksi.

Tilanne huolestuttaa alan kesätöihin meneviä. Kesätyöpaikkoja ei kuitenkaan ole koronan varjolla juurikaan peruttu.

”Joitain rekrytointeja on keskeytetty ja viestintän harjoittelupaikkoja peruttu”, Journalistiliiton opiskelijälähettiläs **Laura Forsén** kertoo.

Liiton toimistolle on tullut asiasta toistaiseksi vain muutamia yhteydenottoja.

Koko maassa yt-neuvottelujen piirissä on ollut yli 420 000 työntekijää. Lomautusten tarve on

suurempi vaikkapa teollisuudessa ja matkailu- ja ravintola-alalla kuin tiedotusvälineissä.

MEDIATALOT OVAT perustelleet omia lomautuksiaan mediamyynnin laskulla johtuvilla taloudellisilla, ei tuotannollisilla syillä. Jos mediamyynti palaa pian kriisin jälkeen ennalleen, ei lomautuksille ole perusteita – myöskään kesätyöntekijöiden osalta.

Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** muistuttaa, että epidemian aikana luotettavan tiedon merkitys on vain lisääntynyt. Sisällölle on kysyntää.

Joillain osastoilla työ toki on voinut vähentyä. Urheilutapahtumien, kilpailujen ja sarjojen peruminen näkyy urheilujournalismin vähentymisenä. Sama koskee kulttuurijournalismia. Ei esimerkiksi ole uusia elokuvia tai teatteriesityksiä, joista kirjoittaa.

”Kulttuurin ja urheilun puolella voi oikeasti ollakin perusteita vähentää journalistista tekemis-

tä. Tehtävää varmaan silti riittää kaikille uutispuolella”, Savolainen arvioi.

JOS KESÄTYÖSTÄ ON jo sovittu, ei sitä voi tuosta vain perua. Määräaikainen työsopimus sitoo molempia osapuolia.

Työnantajalla on kuitenkin oikeus lomauttaa määräaikainen työntekijä, jos töitä ei yksinkertaisesti riitä. Tämän mahdollistavat poikkeustilan ajaksi tehdyt muutokset työläinsäädäntöön. Silloinkin lomautuksen tarve voidaan arvioida vasta, kun kesätyöntekijä on työpaikallaan.

Työnantaja voi purkaa määräaikaisen työsuhteen koeajalla poikkeuksellisesti myös tuotannollisista ja taloudellisista syistä.

Määräaikaisuus sitoo työntekijääkin. Lomautustilanteessa määräaikaisella on kuitenkin nyt oikeus purkaa työsopimus.

Journalistiliitto on julkaissut verkkosivuillaan tietopankin koronaviruksen vaikutuksista kesätöihin ja harjoitteluihin. ●

KUN MEDIATALON TOIMINTA MUUTTUU NOPEASTI, ON VIISASTA ETSIÄ RATKAISUJA ARJEN TUNTEVILTA

Yleisradiossa käytiin viime vuonna seitsemät yt-neuvottelut. Niistä vain yksissä työnantaja halusi vähentää työvoimaa. Muita perusteltiin tarpeella muuttaa toimintatapoja. ”Kankea” ja ”siiloutunut” toiminta haluttiin muuttaa kevyeksi ja ketteräksi, entistä muuntautumiskykyisemmäksi ja dynaamisemmaksi.

Muutoksessa sinällään ei ole mitään pahaa, kunhan tavoite on pyrkiä parempaan. Kyse on enemmän muutoksen toteutustavasta.

Jos muutostarve on lähtöisin arkipäivästä irrallaan olevista johdon analyyseistä ja excel-taulukoista, lopputulos näyttää hyvältä vain taulukoissa. Henkilöstön osallistaminen ja kuunteleminen jo muutosta suunniteltaessa ehkä hidastavat prosessia, mutta vaikuttavat muutoksen toteutumiseen positiivisesti.

Kun neuvottelut eivät tähtää vähennyksiin eikä suuria muutoksia työehtoihin ole näköpiirissä, luottamushenkilöiden tehtäväksi lankeaa työntekijöiden tukeminen ja rohkaisu muutosten edessä. Mielipiteitä ja näkökulmia suunnitelluista muutoksista kannattaa esittää, koska paras asiantuntemus omasta työstä on työntekijöillä itsellään.

Työnantajan on syytä kuunnella tekijöitä. Vain motivoituneet työntekijät antavat parhaan panoksensa yrityksen hyväksi.

ERITYISEN TÄRKEÄÄ työntekijöiden kuunteleminen on silloin, kun työehdoista sovitaan paikallisesti. Ylessä työskentelee saman työehtosopimuksen alla lähes 3000 ohjelmatyöntekijää. He ovat esimerkiksi maskeeraajia, kuvaajia, äänittäjiä ja toimittajia.

Tehtävät ovat hyvin erilaisia. Paikalliselle sopimiselle on aito tarve, eikä se tule yksin työnanta-

jalta. Paikalliset sopimukset palvelevat molempia osapuolia.

Jatkuvien muutosten takia paikallisia sopimuksia on yt-neuvotteluiden yhteydessä myös neuvoteltu uudelleen vastaamaan uusia olosuhteita ja toimintatapoja.

Muutoshaluinen yhtiö haluaa uudistaa myös toimintamallit ja johtamisen. Siksi on olennaista, että työ kulttuuria kehitetään yhdessä työntekijöiden kanssa. Yksi tärkeä askel on ollut avoimempi keskustelu yt-neuvotteluiden yhteydessä.

ISOTKIN MUUTOKSET onnistuvat nopeasti, kun työntekijöitä kuunnellaan. Sen ovat osoittaneet koronavirusepidemian vaikutukset Ylen toimintaan.

Maaliskuusta lähtien Yle on ollut poikkeustilassa. Vanha ja kankeahko toimintatapa muuttuu ketterästi, kun tilanne sitä vaatii.

Julkisen palvelun yhtiönä Ylellä on velvollisuus huolehtia tiedonvälityksestä myös poikkeusoloissa. Tämä on tarkoittanut merkittäviä muutoksia ohjelmatarjontaan.

Työntekijöiden kannalta se tarkoitti myös työvuoromuutoksia, jotta tarjonta pystyttiin järjestämään. Samalla oli turvattava työntekijöiden jakaminen ja terveys, jotta altistumiset tartunnalle voidaan rajata minimiin.

Muutosten määrästä tehtiin paikallinen sopimus poikkeusolojen ajaksi. Rajusti lisääntynyt uutistarjonta ei ole jäänyt yksin ajankohtais- ja uutistoiminnan hoidettavaksi, vaan lisävoimia on löytynyt muista yksiköistä.

Poikkeuksellisissa tilanteissa yksiköiden väliset raja-aidat ovat kaatuneet ja kaikki voimat on valjastettu julkiselle palvelulle asetettujen velvollisuuksien hoitamiseksi. ●

Pika-apua freelancereiden ahdinkoon

Vielä maaliskuun alussa Journalistisen kulttuurin edistämissäätiössä valmistauduttiin normaaliin kevään apurahahakuun.

Kun koronaviruksen vaikutukset alkoivat selvitä, totesimme aamupäivällä 16. maaliskuuta, että myös journalismin tekijät tarvitsevat tukea heti. Freelancereilta loppuivat työt, ja yrittäjinä he putosivat läpi turvaverkon.

Säätiön hallitus keskusteli tilanteesta sähköpostilla. Mietimme, mitä Jokes voisi tehdä. Säätiö ei voi tukea yritystoimintaa tai myöntää tukea menetettyihin ansioihin. Sen sijaan voisimme antaa mahdollisuuden luovaan työhön.

Kun tilanne oli todettu, teimme ratkaisumme parissa tunnissa. Päätimme panna heti hakuun 30 työskentelyapurahaa freelance-reille. Lisäksi päätimme miettiä keväälle täydennyskoulutuksia, johon voi osallistua etäyhteyksien päästä.

Apurahailmoituksemme levisi nopeasti. Kyselyitä tuli paljon ja hakemuksia reippaasti, yhteensä 304. Apuraha myönnettiin lopulta 40 journalistille. Iloksemme myös muut apurahojen myöntäjät aikaistivat hakujaan.

Kevään apurahahaku alkaa tämän lehden ilmestymispäivänä. Siihen voivat osallistua muutkin kuin freelancerit. Säätiön epävirallinen motto on ”Tuhansien toiveiden täyttäjä”. Olemme sitä tänäkin vuonna, jolle Jokes on budjetoinut journalistien apurahiin ja kursseihin yli 1,5 miljoonaa euroa.

Anna Kähkönen

Kirjoittaja on Jokesin asiamies.

Anu Kähkönen ● Kirjoittaja on Ylen ohjelmatyöntekijöiden pääluottamushenkilö.

Uutismies jakoi ympärilleen hyvää mieltä

KUOLLEITA: TOIMITTAJA JUSSI SALOKORPI
2.3.1964 VAASA – 23.3.2020 HELSINKI

Kesken maaliskuisen työpäivän jouduimme vastaanottamaan ras-
kaan suruviestin. **Jussi Salokorpi**
oli kuollut äkilliseen sairauskoh-
taukseseen. Hän oli 56-vuotias.

Tampereen yliopistossa muun
muassa valtio-oppia opiskellut
Salokorpi oli uutismies, jonka Yle-
ura alkoi yli 20 vuotta sitten Pasi-
lan toimituksessa. Hän oli mukana
Ylen nett uutisten toimittami-
sessa varhaisilta ajoilta, ja aivan
erityisesti Teksti-TV oli hänelle
rakas media.

Salokorpi oli kotoisin Laihia, mutta hän ei ollut nuuka viljele-
mässään huumorissa. Samalla kun
Jussi hoiti työtehtävänsä säntilli-
sesti, hän kylvi ympärilleen hyvää
mieltä. Hän oli aina avulias ja ke-
hui väsymättä työkavereitaan.

Pasilan uutishuone ei ole enti-
sensä ilman Jussin hyväntuulista

KUVA: RINNA HÄRKÖNEN

olemusta. Enää ei uutisten päi-
vystysnumeromme vastaa rei-
pas miesääni: "Yleisradio, Yle Uuti-
set, Pasila, Helsinki, hyvää päivää,
kuinka voin auttaa?"

Jussille perhe oli kaikki kaikessa.
Vaimoonsa **Niiskuun** hän tutus-
tui Ylessä, ja heidän poikansa **Juha**
oli Jussille suuri ylpeyden aihe.
Jussi tunnettiin myös laajasti lin-
tuharrastuksestaan, jonka asian-
tuntemus kantoi aina Ylen luonto-
ohjelmiin saakka. Kaikki työkaverit
jäävät kaipaamaan kysymystä: "Ar-
vaa, mikä lintu."

**Mia Gertsch, Jarno Virtanen
ja Juha Vuohelainen**

Kirjoittajat olivat Jussi Salokorven kollegoja.

Arbetarbladet söker en tf CHEFREDAKTÖR

Ansökningar med löneanspråk
sändes per e-post till
arbetarbladet@gmail.com
senast den 10.5.2020.
Läs mera här: arbetarbladet.fi.

ABL
Arbetarbladet
GRUNDAD ÅR 1919

Etelä-Savon Journalistien virkistysseuran Hurissalon mökit (2 mökkiä Saimaan rannalla) vuokrattavana kaikille Journalistiliiton jäsenille.

Hinnat: eteläsavolaiset journalistit 210 euroa/vko (ma-su),
muut 410 euroa/vko, viikot ennen sesonkia (15.6.–30.8.) ja
jälkeen -30%.

Varaukset: 4.5. alkaen seija.k.lipsanen@gmail.com,
0405477115

Facebookin Virkistysseura-ryhmästä löytyy lisätietoja.

KULUTTAJA
TESTIVOITTAJA
★★★★★
2019

Testivoittaja
Turvakasko NYT
-40%

Ammattiliiton jäsenenä saat lisäksi
10 % jatkuvan alennuksen.

Vaihtoehtoja on monia – vain yksi on voittaja

Turvan Turvakasko ja liikennevakuutus ovat sekä
hinnaltaan että bonuksiltaan Kuluttaja-lehden
8/2019 testivoittajia. Meiltä saat eniten vastinetta
rahalle ja hymyn huulille, sillä myös asiakastyty-
väisyytemme on tutkitusti parasta.

Nyt saat Turvakaskon vielä entistä edullisemmin.
Soita 01019 5110, varaa aika verkkotapaamiseen
tai osta heti turva.fi

Turvakasko -40 %. Etu koskee yksityisasiakkaan henkilö-
tai pakettiauton uutta Turvakasko-vakuutusta, jonka alka-
mispäivä on 1.4.–31.5.2020. Edun saa ensimmäisen vuoden
vakuutusmaksusta. Ammattiliiton jäsenenä saat lisäksi
10 % jatkuvan alennuksen. Tutustu etuihisi osoitteessa
turva.fi/journalistiliitto

turva
vakuutusyhtiö

KOULUTUKSET

Uravalmennusta ja vinkkejä faktantarkistukseen verkossa

Journalistiliiton jäsenten extranettiin on koottu liiton järjestämien koulutusten videotallenteita ja materiaaleja. Tarjolla on muun muassa vinkkejä työnhakuun, omien vahvuuksien tunnistamiseen, digitaaliseen faktojentarkistukseen ja yhdistystoiminnan kehittämiseen. Extranettiin pääset kirjautumaan Journalistiliiton verkkosivujen kautta. Kirjautumista varten tarvitset jäsennumerosi ja henkilökohtaisen salasanan, jonka voi tilata kirjautumisen yhteydessä.

Lisätiedot: journalistiliitto.fi/fi/extranet

Järjestäjä: Journalistiliitto

Sujuva aivotyö ja muutostilanteet

Keskeytykset, häly ja tietotulva ovat osa monen työn arkea. Tarvitaan uusia keinoja, joilla saadaan vähennettyä turhaa kuormittumista ja tehtyä aivotyöstä sujuvaa. Työterveyslaitos järjestää kaikille avoimen webinaarin siitä, miten aivotyötä voi sujuvoittaa muokkaamalla työolosuhteita ja työn tekemisen tapoja. Koulutus on osa Opi verkossa -webinaarisarjaa. Webinaari tallennetaan ja linkki tallenteeseen lähetetään kaikille ilmoittautuneille.

Aika: Ke 13.5. kello 9

Lisätiedot: koulutus.ttl.fi

Järjestäjä: Työterveyslaitos

Poynter-instituutin journalismin verkkokursseja

Yhdysvaltalainen Poynter-instituutti on avannut osan journalismin verkkokursseistaan journalismin opettajille ja opiskelijoille. Kurssit ovat ilmaisia rajatun ajan koronakriisin vuoksi. Webinaareja on tarjolla muun muassa faktantarkistuksesta, videojournalismista ja haastattelemisesta. Opetuskieli on englanti. Lisäksi instituutti järjestää ilmaisia suoria On Poynt -koulutustilaisuuksia, jotka käsittelevät koronaviruksen uutisointia ja koronakriisin vaikutuksia media-alan.

Lisätiedot: poynter.org/news

Järjestäjä: Poynter-instituutti

Näin haet apurahaa, freelancer

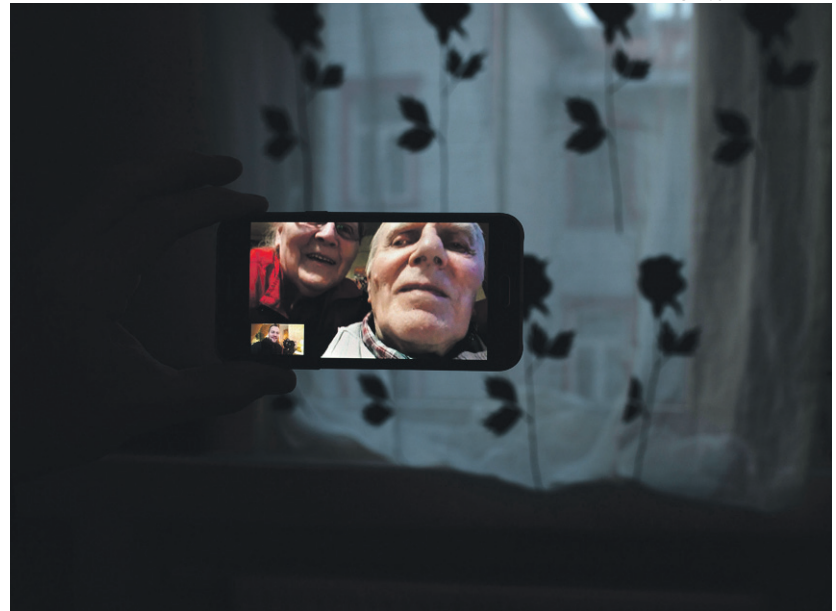
Journalistisen kulttuurin edistämissäätiön Jokesin asiamies Anna Kähkönen kertoo etälähetetyksessä, miten tehdään hyvä apurahahakemus journalistiseen työskentelyyn tai mitä mahdollisuuksia free-journalistilla on rahoittaa ammatillisia opintoja. Apurahainfo järjestetään Zoom-palvelun kautta. Kysymyksiä apurahojen hakemiseen liittyen voi esittää chatin kautta tilaisuuden aikana, ja niiden käsittelemiseen on varattu runsaasti aikaa.

Aika: Ti 28.4. klo 13–14.30

Lisätiedot: freet.fi

Järjestäjä: Suomen freelance-journalistit ry ja Jokes

Whatsapp-puhelu äidille ja isälle Tallinnasta Haukiniemeen 30.3.2020

Arki poikkeustilassa tallentuu verkkogalleriaan

Whatsapp-puhelu vanhemmille Tallinnasta Haukiniemeen. Siltä näyttää arki koronakriisin aikaan valokuvaaja **Jyri Pitkäs** 30. maaliskuuta ottamassa kuvassa.

Pitkäs kuva on osa dokumentaarista Poikkeustila 2020 -hanketta, jossa on mukana yli 160 valokuvaajaa. Heistä jokainen on sitoutunut ottamaan vähintään yhden kuvan valmiuslain voimassaolon jokaisena päivänä.

Hankkeen verkkosivuilla julkaistaan viikottain vierailevien kuraattorien valitsema kuvia. Kuraattorina on ollut muun muassa palkittu amerikansuomalainen valokuvaaja **Arno Rafael Minkkinen**.

Hanketta koordinoi neljän kuvajournalistin työryhmä, johon kuuluvat **Hannamari Shakya**, **Markus Jokela**, **Liisa Huima** ja **Antti Yrjönen**.

Marja Honkonen

poikkeustila2020.fi

Järjestätkö tapahtuman tai koulutuksen?

Lähetä tiivis kuvaus tapahtumastasi täältä: journalistiliitto.fi/fi/ilmoita-yhdistyksesi-tapahtumasta/

MUUT

Virtuaalikierron Kuvanvapaus-näyttelyssä

Miten kuvien kautta voi käsitellä vaikeita yhteiskunnallisia asioita? Vantaan taidemuseo Artsin Kuvanvapaus-näyttelyyn voi tutustua nyt virtuaalikierroksella. Näyttelyssä on esillä muun muassa Emmi Niemisen, Hannele Richertin ja Karstein Vollen sekä Lupta Femeilor -työryhmän töitä. Journalistiliitto lainasi näyttelyyn Ville Rannan teoksen, joka käsittelee Johanna Vehkoon ja Junes Lokan oikeudenkäyntiä. Näyttelyä esittelee videolla sen kuraattori Jean Ramsay.

Lisätiedot: vantaakanava.fi

Järjestäjä: Vantaan taidemuseo Artsi

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmstgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi
VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
finka.fi, (09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Margit Alasalmi, 60

- Yhteiskuntatieteiden kandidaatti Tampereen yliopistosta
- Työskennellyt Yleisradiossa vuodesta 1984, ensin Uudenmaan alueradiossa.
- Vuodesta 1989 pääsääntöisesti radiouutisissa.
- Yle uutisten radiotoimittaja, uutistenlukija ja

Margit Alasalmi ylistää noin kymmenen hengen porukkaansa, joka tekee Ylen radiouutisia. "Teemme uutisia aamusta iltaan vuoden jokaisena päivänä."

Kello kahdeksan uutiset kertovat heräävälle Suomelle, mitä tänään on odotettavissa

Elina Järvisen ja Vappu Kaarenojan valinta

Suomen Kuvalehden toimittajat **Elina Järvinen** ja **Vappu Kaarenoja** valitsivat suositeltavakseen Yleisradion kello kahdeksan radiouutiset. Kahdeksan uutiset kuullaan vuoden jokaisena päivänä. Arkin lähetyks on kymmenen minuutin ja viikonloppuisin viiden minuutin mittainen.

"Ylen aamukahdeksan radiouutiset haluaa kuunnella joka päivä. Sanomalehdissä on entistä enemmän lifestyle-sisältyjä ja hätäisesti tehtyä featurea. On myös paljon kommentoivia juttuja, kuten uutisanalyyssejä. Usein huomaa, että hädintuskin tietää, mitä on tapahtunut, kun tapahtunutta jo 'analysoidaan'. Kunnon uutiskattausta on vaikea löytää. Kahdeksan uutiset on täydellinen! Lähetyks on asiallinen, mutkaton ja juuri oikean mittainen."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiäntamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Manu Haapalainen, teksti • Anna Autio, kuva

Olin kahdeksan uutisten lukijana vuoden 1991 elokuussa, kun Neuvostoliitossa yritettiin vallankaappaus. Utispäällikkö kertoi, että **Gorbatšov** on pantu kotiaarestiin, ja ihmettelimme kaikki, mitä ihmettä nyt oikeasti tapahtuu. Moskovankirjeenvaihtaja **Jyrki Saarikoskeen** ei meinattu saada yhteyttä. Pohdimme, katkaistiinko koko Neuvostoliiton yhteydet muuhun maailmaan. Se oli yksi hämmäntävimmistä lähetyksistä", kertoo **Margit Alasalmi**.

Vuonna 1984 Ylessä aloittanut Alasalmi tekee radiouutisia jo viidenellä vuosikymmenellä. Hän sanoo kello kahdeksan radiouutisten säilyneen ytimeltään samana koko uransa ajan.

"Haluumme kertoa tärkeimmät asiat, jotka ovat tapahtuneet yön aikana maailmassa ja Suomessa. Katsomme alkavaa päivää ja kerromme sään. Kymmenen minuuttiin mahtuu kaikenlaista. Kahden minuutin pätkässä voi päästä vaikka kenialaiseen maalauskylään, kun jutussa kuuluu koiran haukunta ja lasten kiljunta haastattelun taustalla.

Ylen radiouutisia tehdään noin kymmenen hengen porukalla, vuoden jokaisena päivänä. Aamukahdeksan lähetyksestä on vastuussa uutiset lukeva toimittaja, jonka työpäivä on alkanut puoli viideltä. Hän on ennen kahdeksan uutisia koonnut ja lukenut jo kuuden ja seitsemän uutiset.

Kello kahdeksan lähetykseen saattaa ehtiä aiheita esimerkiksi television Ylen aamusta. Muuten lähetyks ei välttämättä juuri eroa kuuden ja seitsemän uutisista. Harva pystyy kuuntelemaan radiota koko aamua, joten lähdemme siitä, että tärkeimmät uutiset pitää kertoa jokaisessa lähetyksessä. Kuulijoita kahdeksan uutisilla on noin 500 000. Aamu on radion primetimea."

Aamun uutisten tekeminen on nastaa. Yleisölle pääsee tarjoilemaan uutta kerrottavaa, ja lähetykseen mahtuu myös äänimaisemia. Isoin haaste on se, että Suomi on nukkunut ja uutisista voi olla pulaa, mutta silloinkin omat ennalta valmiit jutut pelastavat. Yleensä aamun lähetyksen tekeminen on siis alkanut jo paria päivää aiemmin. Toinen hankaluus on tulla töihin puoli viideksi. Harvalle sellainen rytmi oikeasti sopii!" •

Hommaa
on enemmän
kuin vuosiin,
mutta pesässä
on pysyttävä.

